

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

www.humak.fi

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Ookko nää kokemuksiä
Iin #eikiu100 kampanjan tarkastelua

www.humak.fi

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Janne Kaiponen & Pekka Suopanki

www.humak.fi

**HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU**

OPINNÄYTETYÖ

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 03 / 2018

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Janne Kaiponen & Pekka Suopanki	Sivumäärä 49 ja 5 liitesivua
Työn nimi Ookko nää kokenu kiusaamista, lin #eikiu100 kampanjan tarkastelua	
Ohjaava(t) opettaja(t) Kimmo Lind	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja lin kunta/li-instituutti -liikelaitos ja #eikiu100 kampanja.	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää kiusaamista lin kunnan lasten- ja nuorten keskuudessa. Työmme tilaajana oli lin kunta/li-instituutti –liikelaitos, sekä lissä vuonna 2015 perustettu vapaan sivistystyön kampanja #eikiu100. Tarkoituksenamme oli selvittää, kuinka paljon kiusaamista esiintyy lin kunnan kaikkien 4. ja 8. luokkalaisten keskuudessa. Kiusaamisen muodot ja tapahtumapaikat olivat myös tutkimuksemme kohteena. Lisäksi tarkoituksenamme oli selvittää #eikiu100 kampanjan tunnetta- vuutta ja tuottaa kampanjalle tarvittavaa pohjatietoa kiusaamisesta.</p> <p>Teimme kaikille lin alueen koulujen 4. ja 8. luokkalaisille kyselytutkimuksen, joka toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena. Kyselytutkimus toteutettiin Webropol ohjelmalla. Kyselytutkimukseen hankittiin ennakolta lupa lasten vanhemmilta ja kyselyyn vastaaminen oli lapsille vapaaehtoista. Tutkimus toteutettiin joulukuussa 2017, mutta jouduimme antamaan kouluille lisäaikaan vastaamiseen tammi- kuulle 2018 saakka. Vastauksia saatiin yhtä lukuun ottamatta kaikilta kouluilta. Vastausprosentiksi saatiin 4. luokkalaisten osalta 59% ja 8. luokkalaisten osalta 34%.</p> <p>Tutkimuksessa selvisi, että varsin usea lapsista joutuu kiusaamisen kohteeksi. Lähes 40% vastaajista ilmoitti kokeneensa kiusaamista. Viikoittain kiusaamisen kohteeksi joutuu 7% kyselyyn vastanneista ja tämä vastaa määrällisesti hyvin aikaisempia muualla tehtyjä tutkimuksia. Tutkimuksemme selvisi, että kiusaamista tapahtuu eniten koulussa, mikä tietenkin on luonnollista, koska siellä lapset ja nuoret vietettävät ison osan päivästä ja ovat kontaktissa muiden lasten ja nuorten kanssa. Kiusaamista tapahtuu huomattavasti myös vapaa-ajalla, koulumatkoilla ja kotona. Internetissä tapahtuva kiusaamista kertoi kokeneensa 7% vastaajista.</p> <p>Tutkimuksemme mukaan vuodesta 2016 käynnissä ollut kiusaamisen vastainen kampanja #eikiu100 on tavoittanut jokseenkin hyvin kohderyhmänsä. Vastaajista suurin osa tiesi kampanjan, sekä siihen liittyvän teeman. Erilaiset tapahtumat sekä kampanjan yhteydessä jaettu materiaali olivat jääneet varsin hyvin lasten- ja nuorten mieleen.</p> <p>Kiusaaminen ja sen ennaltaehkäisy on aiheena erityisen tärkeä ja aina ajankohtainen. Kiusaamisen ennaltaehkäisyyn on pyritty löytämään erilaisia keinoja mutta valitettavasti kiusaamista kokee edelleen usea lapsi- ja nuori. Yhteisöpedagogit ovat omassa työssään avainasemassa, puhuttaessa ja käsiteltäessä kiusaamista, sekä kiusaamisen ennaltaehkäisyä.</p> <p>Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää #eikiu100 kampanjassa ja suunniteltaessa koko lin kuntaa koskevaa vapaan sivistystyön kiusaamisen ehkäisevää toimintamallia. Otimme kantaa opinnäytetyösämme siihen, miten olisi hyvä lähteä kokoamaan kiusaamisen ehkäisevää toimintamallia ja mitä siinä olisi hyvä ottaa huomioon.</p>	
Asiasanat Kiusaaminen, kiusaamisen ennaltaehkäisy, li	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Janne Kaiponen & Pekka Suopanki	Number of Pages 49 + 5
Title Ookko nää kokenu kiusaamista, lin #eikiu100 kampanjan tarkastelua	
Supervisor(s) Kimmo Lind	
Subscriber and/or Mentor li municipality/the commercial enterprise li Institute and the free educational campaign #eikiu100	
<p>The purpose of our final thesis was to investigate bullying among children and teenagers in li municipality. This research was ordered by li municipality/the commercial enterprise li Institute and the free educational campaign #eikiu100, established in 2015. Our purpose was to find out the amount of bullying among the 4- and 8-grade pupils in li. The forms and scenes of bullying were also a target of this research. In addition to these our aim was to both to investigate the recognizability of the #eikiu100 – campaign and produce basic information about bullying for the campaign.</p> <p>We planned a quantitative inquiry for all the 4- and 8-graders. It was carried out by Webropol survey program. All the parents were asked for permission to this inquiry beforehand. Answering was voluntary for the pupils. The inquiry took place in December 2017, though we had to admit extra time for answering till January 2018. Answers were received from all the schools except one. The response rate was 59 % (4th grade pupils) and 34 % (8th grade pupils).</p> <p>It became obvious in our research that quite many children/teenagers got bullied. Almost 40 % of answerers reported to have experienced bullying. 7 % of answerers got bullied weekly, which result matches with earlier researches carried out elsewhere. In our research we found out that school is the place where bullying mostly takes place. This is natural: children and teenagers spend a remarkable number of hours in contact with each other especially at school. Bullying also takes remarkably place on spare time, on way to school and from school back home, and at home, too. 7 % of answerers also reported to have experienced bullying in the Internet/social media.</p> <p>The#eikiu100, a campaign against bullying, has been running from the year 2016. According to our research, the campaign has reached its target group well. Most of the answerers of our inquiry knew this campaign and the theme related to it. Answerers remembered quite well different kinds of events as well as the material distributed within this campaign.</p> <p>Bullying and prevention of it is an especially important and actual issue. Means and ways to prevent bullying have been tried to find. Unfortunately, quite many children and teenagers still experience bullying. Community pedagogues are in key position when talking about bullying and dealing with it as well as preventing it.</p> <p>The results of this research can be used both to benefit the #eikiu100 –campaign and in planning the free educational work strategies in li municipality in order to prevent bullying. This final thesis works also as a statement from us researchers for how to start to build an effective operational model to prevent bullying and which aspects would be important to be taken into account in planning this kind of an operational model.</p>	
Key words Bullying, pre-emption, li	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET	8
3 TUTKIMUSONGELMA JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	9
4 IIN KUNTA	10
4.1 #eikiu100 kampanja	11
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	14
5.1 Tutkimuksen etiikka	15
6 KIUSAAMINEN	16
6.1 Kiusaamisen määritelmä	16
6.2 Mistä kiusaaminen johtuu?	18
6.3 Kuka kiusaa?	19
6.4 Kiusaamisen muodot	20
6.5 Sosiaalinen media kiusaamisen välineenä	22
7. KIUSAAMISEN JÄLKIHOITO	22
7.1 Kiusaamiseen puuttuminen	23
7.2 Kiusaamisen ehkäisy	24
7.3 Kiusaamisesta seuraavat ongelmat	27
8. TUTKIMUSTULOKSET	28
8.1 Tutkimuksen luotettavuus	44
9. POHDINTA	45
LÄHTEET	50
LIITTEET	52

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme aiheena on kiusaaminen ja lissä toimiva kiusaamisen vastainen kampanja #eikiu100. Työmme tilaajana on lin kunta/lin instituutti-liikelaitos ja #eikiu100 kampanja. Tarkoituksenamme on tutkia kiusaamista lin kunnassa ja pohtia sopivaa toimintamallia #eikiu100 kampanjan tueksi.

Kiusaaminenhan ei ole uusi ilmiö, mutta kiusaaminen on jatkuvasti ajankohtainen aihe, viime aikoinakin aihetta on käsitelty laajasti julkisuudessa. Lukuisat julkisuuden henkilöt, kuten tasavallan presidentti ja suomalaiset musiikkiartistit ovat myös lähteneet keulakuviksi kiusaamisen vastaisiin kampanjoihin. Kiusaaminen nousee usein puheenaiheeksi, kun tapahtuu jotain poikkeuksellisen vakavaa, kuten raaka väkivalta tai kiusatun itsetuhoisuus. (Salmivalli 2010, 14.) Kiusaamista on tutkittu paljon ja siihen kehitetty runsaasti erilaisia toimintamalleja sekä ohjelmia. Valitettavasti kiusaamista ei olla saatu kuriin, vaan sitä tapahtuu edelleen aivan liikaa. Kiusaaminen vaikuttaa negatiivisesti aivan liian monen lapsen ja nuoren elämään ja se voi johtaa läpi elämän kestäviin ongelmiin. Jokaisella lapsella tulisi olla hyvä ja turvallinen lapsuus sekä elinympäristö. Kiusaaminen aiheuttaa lapsille paljon pahaa oloa ja turvattomuutta. Tärkeimpinä lasta suojelevia säädöksiä ovat; YK:n lastenoikeuksien sopimus, lastensuojelulaki, perusopetuslaki ja nuorisolaki. (Hamarus 2012, 85-87.)

Kiusaamista on paljon käsitelty ja tutkittu varsinkin koulukiusaamisen kautta. Koulukiusaamisen vastaisia toimenpiteitä sekä hankkeita on ollut vuosien varrella lukuisia, tällä hetkellä yleisin käytössä oleva on Kivakoulu hanke. Vapaa-ajalla voidaan kiusata yhtä lailla kuin koulussakin, sitä puolta on tutkittu selkeästi vähemmän. Koulussa aloitettu kiusaaminen voi jatkua, esimerkiksi puhelimen tai internetin ja sosiaalisen median välityksellä. Olemme hyödyntäneet tässä opinnäytetyössä paljon koulukiusaamisen materiaalia, koska kiusaaminen määritellään pääosin kuitenkin samanlailla, tapahtuipa se sitten missä tahansa. Koulukiusaamisesta on myös saatavilla paljon erilaista tutkimustietoa. Tutkimus myös tehtiin kouluissa ja koulupäivän aikana, jotta saatiin mahdollisimman kattavasti kaikki lin alueen 4 ja 8 luokkalaiset lapset tavoitettua.

Kiusaamisen ehkäisy liittyy kiinteästi yhteisöpedagogin ammattiin. Yhteisöpedagogit ovat ihmisten ja yhteisöjen kanssa töitä tekeviä. Kiusaamista tapahtuu kaikkialla missä ihmiset ovat tekemisissä keskenään ja muodostavat yhteisöjä sekä ryhmiä. (Hamarus 2012, 37.) Yhteisöpedagogien tulee olla aktiivisia kiusaamisen vastaisen toiminnan suunnittelijoita sekä toteuttajia. Yhteisöpedagogien tulee olla innovatiivisia suunnan- näyttäjiä ja uusien kiusaamisen vastaisten keinojen kehittäjiä.

Olemme tehneet pitkän päivätyön lasten ja nuorten parissa, nähneet paljon kiusaamisen tuomia ongelmia. Olemme olleet myös lukuisia kertoja sekä puuttumassa kiusaamiseen että myös selvittämässä niitä. Tietenkin me työmme perusteella olemme nähneet paljon ääripään kohtaloita, mitä kiusaaminen voi pahimmillaan olla tai minkälaisia vaikutuksia siitä voi seurata. Omien kokemustemme pohjalta olemmekin hyvin huolestuneita kiusaamisesta ja sen jatkuvasti muuttuvista muodoista. Kiusaaminen ei katso enää aikaa eikä paikkaa, se ei enää rajoitu pelkästään kouluun tai koulumatkoihin. Kiusaamiseen puuttuminen tulisi olla jokaisen aikuisen kansalaisvelvollisuus. Jokaiselle lapselle tulisi meidän aikuisten avulla tarjota mahdollisuus elää niin, ettei joutuisi kiusatuksi. Kiusaaminen voi aiheuttaa kiusatulle koko loppuelämään vaikuttavan trauman. Meillä aikuisilla tulisi olla velvollisuus puuttua kiusaamiseen, aina kun sellaista havaitsemme.

lin kunnan eri toimijat ovat asettaneet kunnianhimoisen tavoitteen. Tavoitteena on luoda #eikiu100 kampanjan toimesta yhteinen kiusaamisen ehkäisemisen ja kiusaamiseen puuttumisen malli vapaaseen sivistystyöhön. lissä on kouluilla oma kiusaamisen ehkäisyn malli ja se pohjautuu Kivakoulu malliin. Myös koulun ulkopuoliset kiusaamisen ehkäisyn mallit pohjautuvat paljon jo aiemmin kouluilla tehtyihin malleihin, mutta vapaassa sivistystyössä on myös omat erityispiirteensä. Vapaassa sivistystyössä toimitaan usein myös vapaaehtoisuuden pohjalta ja silloinhan ei ole velvollisuutta viran puolesta puuttua kiusaamiseen.

Tarkoituksenamme on tuottaa pohjatietoa #eikiu100 kampanjan työryhmälle, jotta heillä olisi parempi käsitys siitä mihin ja miten kannattaa vapaan sivistystyön

kiusaamisen vastaista mallia lähteä työstämään. Lisäksi on tarkoitus saada ajantasaista tietoa kiusaamisesta sen laajuudesta, määrästä ja muodoista.

Olemme tehneet opinnäytetyömme parityöskentelynä. Tehtäviä on jaettu niin, että Janne Kaijonen on vastannut enemmän taustatiedon hankinnasta ja Pekka Suopanki on taas vastannut lin kunnan osuudesta sekä yhteydenpidosta tilaajan kanssa, lisäksi Pekka on vastannut kyselyn käytännön toteutuksesta. Tutkimuksen tuloksia on analysoitu yhdessä. Pohdintaa on tehty sekä yhdessä, että myös erikseen.

2. TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Idea tutkimukseen lähti lissä #eikiu100- kampanjan työryhmästä, jossa mietittiin sitä, miten voitaisiin saada ajankohtaista tietoa kiusaamisesta ja siitä missä sitä tapahtuu. Tiedettiin, että esimerkiksi KIVA koulun tiimoilta tehdään, joka vuosi kysely lin koulujen oppilaille, mutta #eikiu100 –kysely haluttiin kohdentaa tietylle oppilasryhmälle. Näin ollen kysely päätettiin suunnata lin koulujen 4 luokkalaisille ja 8 luokkalaisille. Kampanjan työryhmässä #eikiu100 pohdittiin vaihtoehtoja kyselyn suuntaamisesta eri ikäryhmille. Mietittiin kyselyn tekemistä jopa kaikille luokka-asteille, mutta päädyttiin siihen, että kyselyn otanta olisi silloin liian suuri. Lopulta päädyttiin siihen, että kyselytutkimus toteutetaan 4. ja 8. luokkalaisille, jotta saadaan mukaan ala- ja yläkoulujen oppilaat.

Tavoitteena #eikiu100 –kampanjalla on laatia pysyvä toimintamalli kiusaamisen ehkäisemiseen vapaaseen sivistystyöhön, kuten nuorisotyöhön. Toimintamalli on tarkoitus suunnata myös kolmannen sektorin toimijoille esimerkiksi urheiluseuroille ja yhdistyksille, jotta saataisiin luotua koko kuntaan yhteinen kiusaamisen vastainen malli.

Kvantitatiivisen kyselyn tarkoituksena on tuottaa materiaalia kiusaamisen vastaiselle toimintaryhmälle, jota he voivat käyttää apuna luodessaan toimintamallia vapaaseen sivistystyöhön. Kyselytutkimuksen yhtenä päätarkoituksena on havainnoida kiusaamisen muotoja, kuten fyysinen, psyykkinen ja nettikiusaaminen, sekä saada tietoa siitä missä kiusaamista tapahtuu. Kyselyn tavoitteena ei ole niinkään keskittyä koulumaailman ongelmiin ja kiusaamiseen, vaan havainnoida sitä tapahtuuko kiusaamista esimerkiksi harrastuksissa ja vapaa-aikana. Kyselyn tavoitteena on tukea kiusaamisen vastaisen mallin luomista ja antaa tarvittavaa perustietoa työryhmälle kiusaamisesta. Kyselytutkimuksessa oli myös tarkoitus selvittää sitä, miten hyvin lapsilla ja nuorilla on tietoa #eikiu100 kampanjasta. Opinnäytetyömme tavoitteena on myös antaa ehdotuksia kiusaamisen vastaisen mallin luomiseen, sekä tuoda esille ajatuksia siitä, mitä mallin luomisessa kannattaa huomioida.

Tutkimus on tarkoitettu purkaa kiusaamisen vastaisen toimintaryhmän palaverissa ja miettiä yhdessä mitä tutkimuksen tietoja voidaan soveltaa ja käyttää toimintamallia luodessa.

3. TUTKIMUSONGELMA JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Lin vapaa sivistystyön kampanjan #eikiu100 toimikunnan toiveiden mukaisesti oli tarkoitus selvittää kiusaamista lissä, tutkimusongelmaa lähestyttiin siis heidän toiveidensa mukaisesti.

Kiusaamiseen puuttuminen tapahtuu usein liian myöhään tai sitten siihen ei puututa ollenkaan. Puuttumisen viivästyminen tai puuttumatta kokonaan jättäminen on kiusaamisen kohteeksi joutuvan kannalta hyvin ongelmallista ja vahingollista. Tietoa kiusaamisesta haluttiin saada juuri kohdennetusti peruskoulun 4 ja 8 luokkaisilta, jotta saatiin mukaan lapsia ala- ja yläkouluilta. Lisäksi haluttiin tietoa siitä, kuinka hyvin #eikiu100 kampanja on tavoittanut lin kunnan lapsia ja mitä kampanjasta on jäänyt mieleen.

1. Mikä on kiusaamisen laajuus lin kunnan 4 luokkalaisten ja 8 luokkalaisten keskuudessa?
2. Missä kiusaamista tapahtuu?
3. Kiusaamisen muodot?
4. Kuka puuttui mahdolliseen kiusaamiseen ja miten sinä toivoisit kiusaamiseen puututtavan?
5. Lasten tietoisuus #eikiu100 kampanjasta

4. IIN KUNTA

Ii sijaitsee Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa lähellä merta. Iissä asuu noin 10 000 ihmistä. Iin väkiluku kasvoi noin 400 henkilöllä vuoden 2018 alussa, kun Jakkukylä liittyi osaksi Iitä Oulun kaupungista. Kunnan pinta-ala on 2 809,34 km². Iin väestötiheys on 6,17 asukasta/km². Iille on tunnusomaista sen useat kylät, jotka jakaantuvat laajalle alueelle ympäri kuntaa. Kunnan alueella virtaavat kolme jokea, Iijoki, Olhavanjoki ja Kuivajoki. Ii on tunnettu pitäjä jo 1500 –luvulta, jolloin Iin Hamina toimi merkittävänä kauppapaikkana. Varsinkin Iijoen suualueelle muodostui laaja satama- ja kauppapaikka. Alkuaikoina asukkaiden ja kyläläisten elinkeinona olivat metsästys, kalastus, viljely ja karjanhoito. Myöhemmin tärkeän elinkeinon ja kulttuurin muodosti uitto. (Wikipedia 2018)

Kulttuurihistoriallisesti yksi merkittävä asia oli Suomen ensimmäisen höyrysahan perustaminen Iijoen suualueelle, Rantakestilään. Höyrysahat tulivat laillisiksi 1850-luvulla. Tätä ennen sahat olivat olleet vesisahoja, joiden pyörittämiseen tarvittiin isoa veden virtaamaa, kuten koskia. Rantakestilän höyrysaha perustettiin virallisesti keväällä 1859. Sahan toiminta loppui vuonna 1908. Tällä hetkellä sahasta on jäljellä sen piippu, joka on entisöity. (Iin kunta 2018a.) Ii on tunnettu Hinku-kuntana. Hinku-kunta tarkoittaa hiilineutraalia kuntaa. Kunnan tavoitteena on lisätä uusituvan energian käyttöä. Iissä onkin rakennettu runsaasti mm. tuulivoimaloita. Merellinen sijainti antaa tähän suotuisat olosuhteet. Tulevaisuudessa tarkoituksena on lisätä tuulivoimaa useilla kymmenillä voimaloilla. Uusiutuvaan energian käytössä hyödynnetään myös maalämpöä ja bioenergiaa. Kunnassa onkin tavoitteena siirtyä käyttämään maalämpöä, öljylämmityksen sijasta. Useita kiinteistöjä kunnan alueella onkin jo muutettu öljylämmityksestä maalämpöön. Myös kunnan koulut ovat sitoutuneet hiilineutraalisuuteen. Tämä otetaan myös huomioon opetuksessa. Oppilaat pääsevät mm. mittaamaan energian ja veden kulutusta erilaisilla välineistöillä. Kannustimena oppilaat saavat säästämistään energiasta rahallista hyötyä. ”50/50-metodin mukaisesti kunta palauttaa kouluille puolet siitä rahallisesta säästöstä, jonka koululaiset saavat energiantehokkuustoimiltaan aikaan.” Koulut ovat mukana energian säästöhankeessa, joka on valtakunnallinen. Lisäksi hanke oli käynnissä kolmessatoista Euroopan maassa ja yli 500 koulussa.

li voittikin vuonna 2017 ilmastotyön Euroopan mestaruuden-RegioStars kilpailun. (lin kunta 2017b.)

lin kunnassa toimii useita kyläkouluja. Kouluja on Alarannalla, Ylirannalla, Asemalla, Ojakylässä, Haminalla, Pohjois-lissä, Olhavassa ja Kuivaniemellä. Yläkoulut toimivat Kuivaniemellä ja lin keskustaaajamassa, Valtarin koululla. Valtarin koululla toimii myös lin kunnan ainoa lukio. Lähimmät ammatilliset oppilaitokset löytyvät Oulusta, Haukiputaan toimipisteistä ja Kemistä, jossa toimii mm. ammattiopisto Lappia. Alarannalla oppilaita on 127, Asemalla 67, Haminan koululla 425, Kuivaniemellä 163, Ojakylässä 124, Olhavassa 36, Pohjois-lissä 103, Ylirannalla 43, Valtarin koululla 378 ja lukiossa 154.

4.1 #Eikiu100

Keväällä 2015 lin kunnassa perustettiin epävirallinen työryhmä pohtimaan sitä, miten kiusaamista saataisiin vähennettyä lin kunnassa ja kaikissa lin kouluissa. Työryhmään kuului ja kuuluu edelleen nuorisotyöntekijöitä, etsiviä nuorisotyöntekijöitä, Mannerheimin lastensuojeluliiton toimihenkilöitä, seurakunnan edustaja, lin alueen vanhempainyhdistyksen edustaja, nuorisovaltuuston jäseniä ja lin helluntaiseurakunnan toimihenkilö, kunnanhallituksen edustaja, sekä koulun edustaja. Työryhmässä ryhdyttiin miettimään sitä, miten kiusaamista voisi ehkäistä kokonaisvaltaisesti ja minkälaisia työkaluja kiusaamisen vastainen työ vaatisi.

Kiusaamisen vastaiseen työhön ja kampanjan aloittamiseen tuli aloite eräältä iiläiseltä kunnanvaltuutetulta, joka otti keväällä 2015 yhteyttä kunnan liikunta- ja nuorisotyövästävään. Keskusteluissa todettiin, että kiusaamisen vastaiselle työlle on tilausta, vaikka minkäänlaista ”kiusaamispiikkiä” ei varsinaisesti ollutkaan havaittavissa. Pohdinnoissa tuli kuitenkin ilmi se, että kiusaamista on havaittavissa ei vain koulumaailmassa mutta myös vapaa-ajalla. Keskustelujen pohjalta päätettiin perustaa epävirallinen työryhmä, joka ryhtyisi kokoontumaan ja keskustelemaan, sekä vaihtamaan mielipiteitä kiusaamisesta, sen havaitsemisesta ja siihen puuttumisesta. Työryhmälle ei määritelty mitään varsinaista tehtävää vaan palavereissa pohdittiin sitä, miten kiusaamisen

vastaista työtä lähdetäisiin suunnittelemaan ja tekemään, kuitenkin järjestelmällisesti. Kampanjan alussa työryhmässä pohdittiin sitä, miten kiusaamisen vastainen työ saavuttaisi parhaiten kohderyhmänsä eli nuoret. Kouluja lähestyttiin asian tiimoilta ja kyseltiin heiltä minkälaista toimintaa ja valistusta kouluilla heidän mielestään pitäisi järjestää?

Virallisesti kampanja käynnistettiin keväällä 2016, jolloin ryhdyttiin pohtimaan kampanjan kohderyhmää, tiedottamista ja mainostamista, jalkauttamista ja toiminnan suuntaamista. Yhdeksi tärkeäksi aiheeksi nousikin kampanjasta tiedottaminen ja markkinointi. Alussa järjestettiin nimikilpailu siitä, mikä tämän vapaan sivistystyön kampanjan nimeksi tulisi. Kisasta erottui yksi nimi edukseen ja kampanjan viralliseksi nimeksi muodostui #eikiu100 -kampanja. Kampanjalle päätettiin perustaa omat Facebook sivut, jonka kautta tiedotusta pääsääntöisesti toteutettaisiin (lin kunta 2017.) Myöhemmin kampanjan tiedotusta on laajennettu koskevaksi myös Instagramia ja Twitteriä.

Kevään 2016 aikana työryhmä päätti järjestää ison ja laajamittaisen avajaistapahtuman #eikiu100 –kampanjalle. Elokuussa 2016 lin urheilukentällä järjestettiin aloitustapahtuma, johon osallistuivat pääsääntöisesti kaikki lin koululaiset n. 1400 oppilasta. Tapahtumassa julistettiin #eikiu100 kampanja virallisesti avatuksi. Tapahtumassa käsiteltiin sitä, mitä kiusaaminen on ja miten eri lailla jokainen lapsi tai nuori voi sen kokea. Tapahtumassa myös sitoutettiin nuoria toimimaan kiusaamista vastaan. Tapahtuman vetonauloiksi oli hankittu Stand Up koomikko Mikko Vaismaa ja rap-artisti Musta Barbaari. He käsittelivät tapahtumassa myös kiusaamista ja kannustivat nuoria kiusaamisen vastaiseen toimintaan. Kampanja suunnattiin myös lin alueen päiväkoteihin, jossa aloitustapahtuman tapaan vierailivat pellet Nelli ja Niilo puhumassa kaveruudesta ja ystävydestä.

Syksyn 2016 aikana alakouluja osallistettiin mm. kuukausittaisilla pikakisoilla, joissa koululuokat tekivät kiusaamisen vastaisen videon tai piirustuksen. Kouluja motivoitiin lupaamalla luokalle palkinto videosta tai piirustuksista. Videoita tulikin jonkin verran ja myös piirustukset olivat suosittuja. Yli 13- vuotiaita osallistettiin Facebook sivuilla kertomaan ystävydestä valokuvien avulla, jotka sitten ladattiin Instagramiin ja Twitteriin. Vuoden 2016 marraskuussa liläisiä yrityksiä houkuteltiin mukaan kampanjaan.

Ajatuksena oli, että yritys maksaisi tai sponsoroisi tietyn summan ja saisi yrityksen logon tai muuta näkyvyyttä #eikiu100 kampanjan sivuille. Osa liläisistä yrityksistä kiinnostuikin kampanjasta ja lähti siihen mukaan (lin kunta 2017c.)

Tammikuussa 2017 järjestettiin kaikille kouluille lissä #eikiu100 –kampanjan koulukiertue. Koulukiertueella nuorisotyöntekijät, seurakunnan nuorisotyöntekijät, helluntaiseurakunnan työntekijä ja Stand Up koomikko Mikko Vaismaa käsittelivät kiusaamisen muotoja, sitä mitä kiusaaminen on ja miten siihen tulisi puuttua. Kiertueella tuotiin esiin se, että kiusaaminen on myös rikollislainsäädännön alaista toimintaa. Kiertueella käytiin jokaisessa lin kunnan koulussa.

Kiertueen jälkeen järjestettiin suuri ”kiusaus” ilta. Illassa asiantuntijoina toimivat mm. koulupoliisi, sosiaalitoimen työntekijä, etsivät nuorisotyöntekijät, Harjulan Setlementin työntekijät ja Kiva-koulun tiimin jäseniä. Illan teemana oli käsitellä kiusaamista ilmiönä ja kertoa kiusaamisen vaikutuksista lapsuusiällä aina aikuisikään saakka. Koulupoliisi kertoi tilaisuudessa toiminnastaan ja siitä, miten he puuttuvat kiusaamiseen. Yhtenä tärkeänä asiana nähtiin rikosoikeudellinen seuraamus kiusaamisesta. Ajankohtaisuutta asiaan tuotiin kertomalla sosiaalisessa mediassa tapahtuvasta kiusaamisesta ja kuvien julkaisemisesta ilman lupaa.

Marraskuussa 2017 kiusaamisen vastainen kampanja laajennettiin osaltaan koskemaan myös ehkäisevää päihdetyötä. Tarkoituksena ei ole kuitenkaan suuntautua kampanjan osalta ehkäisevään päihdetyöhön, vaan järjestettiin kertaluontoinen tapahtuma, koskien ehkäisevää päihdetyötä. Torstaina 2.11 järjestettiin lissä ”huume ilta”, jossa käsiteltiin päihdeiden- ja huumeiden vaaroja, niiden esiintymistä lissä, tunnistamista, sekä ennaltaehkäisemistä. Yksi tapahtumassa olleista puhujista oli Kari ”KK” Korhonen. Hänellä itsellään on menneisyys ja kokemusta huumemaailmasta. Kari Korhonen vieraili myös lin yläkouluilla pitämällä päihdevalistustunteja siellä (lin kunta 2018c.)

Kampanjan alussa ajateltiin, että siitä tulisi kertaluontoista toimintaa, jolla nostetaan pinnalle jatkuvasti ajankohtainen aihe, kiusaaminen. Kampanjaa jatkettaessa ja tapahtumia pidettäessä koettiin kuitenkin, että kampanjasta tulisi tehdä pysyväluonteinen

toimintamalli lin kuntaan. lin kunta ja lin seurakunta ovat talousarvioissaan varanneet kampanjalle toimintarahaa vuosittain, jotta kampanjalla olisi taloudelliset edellytykset toimia ja tapahtumia ja tempauksia voitaisiin järjestää yhteistyössä. Talousarvioon vuodelle 2018 on lin kunta varannut myös toimintarahaa.

Kampanjan ja työryhmän tarkoituksena on luoda pysyvä kiusaamisen vastainen toimintamalli lin kuntaan ja vapaaseen sivistystyöhön, kuten nuorisotyö, kulttuuri, kirjasto yms. Toimintamalli pyritään jalkauttamaan myös kolmannen sektorin toimijoita koskevaksi, näistä mainittuna vaikkapa urheiluseurat ja kyläyhdistykset.

5. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

#Eikiu100 –kampanjassa yhdeksi tärkeäksi kysymykseksi on noussut se, miten kiusaamista voi määritellä ja miten siitä voi saada lisätietoa. Kampanjan aikana on mietitty kyselyn tekoa, jolla voitaisiin saada selville eri asioita kiusaamisesta. Kampanjan kuluessa päätettiin tehdä kyselytutkimus kouluissa. Työryhmässä pohdittiin eri vaihtoehtoja kyselyn suorittamiselle. Mietittiin sitä mille ikäryhmille kysely suunnattaisiin ja tehtäisiinkö se koululla vai jossain muualla esimerkiksi nuorisotiloilla. Kysely päätettiin toteuttaa kouluilla, koska lapset- ja nuoret on helpoin tavoittaa koululla ja kyselyn organisointi koulujen kautta on järkevin tapa toteuttaa kysely. Kyselyn kohderyhmäksi valikoitui 4 luokkalaiset ja 8 luokkalaiset. Samalla kysely päätettiin ”ulkoistaa” osaksi opinnäytetyötä.

Kyselytutkimus päätettiin tehdä kvantitatiivisena kyselytutkimuksena. Kysely suoritettiin anonymisti ja riittävän laajalla otannalla, jolloin kenenkään henkilötiedot eivät ole vaarassa. Kyselyn rakenteesta käytiin keskustelua #eikiu100 –työryhmässä ja opinnäytetyön tekijät Janne Kaiponen ja Pekka Suopanki koostivat ja mallinsivat kyselyn Webropol ohjelmalla. Kysely lähetettiin #eikiu100- ryhmälle kommentoitavaksi ja testattavaksi Webropol lomakkeella. Kyselyyn tulikin hieman tarkennuksia ja muutoksia, ryhmän mielipiteiden ja toiveiden mukaisesti.

Seuraavaksi tuli ajankohtaiseksi toteuttaa kysely lin kouluille. Marraskuussa 2017 otettiin yhteyttä lin Opetus- ja varhaiskasvatuspäällikköön ja kerrottiin kyselystä ja sen toteuttamisesta lin koulujen 4 ja 8 luokkalaisille. Opetus- ja varhaiskasvatuspäällikkö suhtautuikin asiaan myönteisesti ja ehdotti, että olisi hyvä esitellä tutkimussuunnitelmaa koulunjohtajille, koulunjohtajien kokouksessa. Pekka Suopanki kävi esittelemässä tutkimussuunnitelman, kyselyä ja sen rakennetta koulunjohtajien palaverissa marraskuussa 2017. Palaverissa tuli esille koulunjohtajien toimesta muutama tarkennus ja muutosehdotus kyselyyn ja sen toteutukseen. Kyselyä viilattiin edelleen hieman, sekä päätettiin, että kyselyyn tehdään lasten ja nuorten vanhemmille lupalappu paperilla. Alun perin oli tarkoitus hankkia lasten vanhemmilta lupa kyselyn toteuttamiseen Wilma-järjestelmän kautta. Koulunjohtajien toiveen mukaisesti lupalaput toimitettiin manuaalisesti. Kysely lähetettiin Webropol-linkkinä sähköpostitse koulunjohtajille, josta he jakoivat sen eteenpäin opettajille. Kyselyn tekemisen ajaksi varattiin joulukuu 2017. Todetusti joulukuun on kouluissa kiireinen kuukausi, joten kyselyn tekemiselle annettiin jatkoaikaa kouluissa tammikuulle 2018 saakka. Kyselyn tulokset ja analysointi käsitellään myöhemmin tässä opinnäytetyössä.

5.1 Tutkimuksen etiikka

Tutkimuksen eettisyys tulisi pitää mukana koko tutkimusprosessin ajan. Kaikkien tutkimusmenetelmien ja tiedonhaun tulisi olla yleisesti hyväksytyjen normien mukaista. Tutkijan tulee perustaa työnsä monipuoliselle ja yleisesti hyväksyttävälle tietopohjalle, joka on tieteellisistä julkaisuista tai ammattikirjallisuudesta poimittua. Tutkijan tulee myös osoittaa hallitsevansa tekemänsä tutkimuksen aihepiiri. (Vilkka 2015, 41-42.)

Tutkimuksen eettiset periaatteet ovat entistä merkittävämmässä osassa tutkimustyötä. Lasten ja nuorten tutkimuksen eettiset periaatteet on nykyisin otettu paremmin huomioon. Lasten ja nuorten osallisuutta ja oikeuksia mietitään nykyisessä tutkimustyössä enemmän kuin aiemmin. Suomessa ei kuitenkaan vielä lainsäädäntöä lasten ja nuorten tutkimustyöhön ole. Suomessa on käytännössä noudatettu periaatetta, että alaikäisillä lapsilla on itsemääräämisoikeus, eli sen perusteella he voivat itse päättää osallistumisestaan tutkimustyöhön. Kuitenkin alle 18 vuotiaiden lasten kohdalla heidän

huoltajillaan on loppukädessä oikeus päättää lapsensa osallistumisesta tutkimukseen. Mikäli huoltaja kieltää lapsen osallistumisen, niin lapsi ei silloin voi tutkimukseen osallistua, vaikka niin haluaisikin. Lainsäädäntöä ei varsinaisesti lasten ja nuorten tutkimustyöstä ole, vaan asiaa tulkitaan lähinnä muiden asiaan liittyvien lakien perusteella. (Nieminen 2010, 25-33.)

Pyrimme ottamaan työssämme huomioon myös tutkimuksen eettiset periaatteet. Tutkimuksen kysymykset käytiin läpi koulujen johtajien ja myös opetustoimenjohtajan kanssa. Tutkimukseen tehtiin myös muutoksia heidän pyynnöstään. Tutkimuksen kysely testattiin ja testiryhmänä oli #eikiu100 kampanjan työryhmä, joka sai myös esittää muutosehdotuksia kyselytutkimukseen. Tutkimukseen osallistuminen oli lapsille vapaaehtoista. Lasten vanhemmilta pyydettiin lupa tutkimukseen osallistumisesta kirjallisesti. Tietopohja tutkimukselle perustuu Suomessa hyvin tunnettujen ja arvostettujen tutkijoiden tuottamaan materiaaliin.

6 KIUSAAMINEN

6.1 Kiusaamisen määritelmä

Kiusaamista kokee useiden tutkimusten perusteella n. 10% lapsista ja nuorista, se on iso määrä ja kertoo siitä, että sellaisissa yhteisöissä missä lapsia ja nuoria on, kiusaamista esiintyy lähes aina. (Hamarus 2015, 7.)

Jokainen on varmasti jollakin lailla elämässään ollut tekemisissä kiusaamisen kanssa, tai ainakin kuullut siitä. On joko koettu itse, tai kuultu jonkun muun joutuneen kiusaamisen kohteeksi. Kiusaamista on myös käsitelty paljon lehdissä, televisiossa, internetissä sekä radiossa, joten jokainen varmasti on myös sitä kautta saanut jonkinlaisen käsityksen siitä mitä kiusaaminen on. Suomessa lasten hyvinvointi on ollut hyvin korkealle arvostettua, siitä on haluttu huolehtia myös lainsäädännön ja säädösten kautta. Jokainen kokee kiusaamisen eri lailla usein riippuen siitä, miten kiusaamiseen suhtaudutaan lähipiirissä ja yhteisöissä missä toimimme. (Kiva Koulu 2018.) Kiusaaminen ei

ole millään lailla uusi ilmiö, vaan sitä on tapahtunut ja tapahtuu kaikkialla missä ihmiset ovat tekemisissä keskenään ja muodostavat yhteisöjä sekä ryhmiä. (Hamarus 2012, 37.)

Lapsilla ja nuorilla tulee usein yksittäisiä ristiriitoja, erimielisyyksiä tai äkkipikaistuksissa tehtyjä tekoja. Vaikka ne ovatkin usein erittäin ikäviä ja saattavat tuntua niiden kohteeksi joutuneesta hyvinkin tympeältä, niin kiusaamisen määritelmää ne eivät kuitenkaan yleensä täytä. Kiusaaminen määritellään niin, että sen täytyy olla pitkäkestoista, joko yhden tai useamman suorittamaa ja kiusattu on heikommassa asemassa suhteessa kiusaajaan nähden. (Hamarus 2012, 21-23.) Lasten ja nuorten väliset erimielisyydet ja ristiriidat ovat hyvin yleisiä ja myös heille itselleen usein hyvin kasvattavia kokemuksia, siksi ne ovat myös heidän kasvun ja kehityksen kannalta tärkeitä. Siksi onkin hyvin tärkeää erottaa ne varsinaisesta kiusaamisesta. (Kiva Koulu 2018.)

Kiusaamisen määrittely on haastavaa, koska kiusaamistilanteet ovat hyvin erilaisia ja jokaisen kokemus kiusaamisesta on erilainen. Määrittelyyn vaikuttaa olennaisesti myös oman elinpiirin suhtautuminen, ilmapiiri sekä asenteet kiusaamiseen. Kuitenkin lopulta jokaisen oma kokemus kiusatuksi tulemisesta on ratkaiseva. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2018.) Kaikkein tärkeintä on, että aikuiset reagoivat aina yksittäisenkin lapsen tai nuoren henkilökohtaiseen kokemukseen kiusaamisesta. Vaikka kiusaamisen määritelmä ei suoraan täytyisikään. (Repo 2015, 39.)

Hyvin usein tutkimustyössä on käytetty Dan Olweuksen (1992,14) tekemää määritelmää kiusaamisesta *”Yksilöä kiusataan tai hän on kiusaamisen uhri, jos hän on toistuvasti tai pidempään alttiina yhden tai useamman ihmisen negatiivisille teoille.”* Olweuksen mielestä merkityksellisiä asioita ovat kiusaamisen pitkäkestoisuus sekä sen toistuvuus. Kiusaamisen määrittely on tärkeää, jotta kiusaamista voitaisiin tutkia ja tulokset olisivat vertailukelpoisia. Vaarana kiusaamisen tarkassa määrittelyssä on se, että kiusaamiseen puututaan sen myötä liian myöhään. Kiusaamista tapahtuu, mutta sen pitkäkestoisuuden mittaaminen saattaa jättää siihen puuttumisen liian vähäiseksi tai liian myöhäiseksi. (Hamarus 2012, 21-23.)

6.2 Mistä kiusaaminen johtuu?

Hyvin usein kiusaamisen esiin tullessa esitetään tätä kysymystä, mutta siihen on hankalampi antaa yksiselitteistä vastausta. Yhtä määräävää tekijää kiusaamisen kohteeksi joutumiseen on hankala löytää, erilaisissa yhteisöissä on omat sääntönsä ja toimintamallinsa jotka vaikuttavat asiaan. Kuitenkin voidaan tutkimustiedon perusteella nähdä, että on tiettyjä tekijöitä mitkä lisäävät mahdollisuutta joutua kiusaamisen kohteeksi. Usein kiusaaja hakee kohteekseen sellaisen uhrin josta tietää, ettei tämä pysty pistämään vastaan, eikä osaa tai uskalla puolustautua. Oikeastaan kaikki asiat millä joku lapsi eroaan muusta yhteisön lapsista on tutkimusten mukaan alttiimpi joutumaan kiusaamisen kohteeksi. (Kivakoulu 2018.)

Kiusaamista yritetään usein selittää ja sille pyritään löytämään joku syy. Usein syytä lähdetään hakemaan kiusatusta, esimerkiksi hänen olemuksestaan tai erilaisuudestaan. Ihmiset hyvin herkästi lähtevät luokittelemaan toisia ihmisiä johonkin muottiin. Kuitenkin yleensä kiusaamisen syy on kiusaajan vallan tavoittelusta ja oman asemansa säilyttämisestä tai kohottamisesta yhteisössä. Kiusaaja voi myös toiminnallaan hakea huomiota tai ystäväpiirinsä hyväksyntää sekä pyrkii pitämään ystäväpiirinsä ympärillään. (Hamarus 2015, 19-28.)

Usein kiusaamisen uhriksi joutuu Olweuksen (1992, 33-35.) mukaan lapset jotka ovat herkkiä, eivätkä ole sosiaalisesti kovinkaan aktiivisia. Kiusatuksi tulleilla lapsilla on jo usein valmiiksi ollut matala itsetunto. Kiusatulla ei yleensä ole yhteisössä kovinkaan montaa tai ei välttämättä ainuttakaan kaveria. On myös pienempi joukko lapsia jotka omalla käytöksellään provosoivat kiusaajia ja tulevat tästä syystä kiusatuksi. Tällaisilla lapsilla on Olweuksen mukaan käyttäytymisen ongelmia, kuten levottomuutta ja aggressiivisuutta.

Lasten ja nuorten on hyvä tietää ja tiedostaa kiusaamisen syyt, koska hyvin usein kiusattu syyllistää itseään kiusamisesta. Kun kiusattu tietää syyt kiusaamiseen ja sen, että kiusaaminen ei ole hänen vikansa, niin hän saa voimavaroja taistella kiusaamista

vastaan. Kiusaajan ystäville tieto on myös tärkeää, jotta he voivat miettiä haluavatko he olla mukana sellaisessa toiminnassa tai sellainen henkilön kanssa kavereina (Hamarus 2015, 39.)

6.3 Kuka kiusaa?

Periaatteessa kuka tahansa voi olla kiusaaja. Kiusaajia yhdistäviä tekijöitä ei juurikaan ole, eikä kiusaajaksi kukaan synny. Kaski & Nevalainen (2017, 43-70) määrittelevät teoksessaan erilaisia kiusaajatyyppejä. Erilaisia kiusaajatyyppejä heidän mukaansa ovat, *ilkeä ja epäempaattinen, uraohjus, pelkuri, tyhmä reppana, pelle/hauskuttaja, natsipersoona, kateellinen ja perinteen vaalijat.*

Osalla kiusaajista voi olla jonkinlaisia ongelmia omassa elämässään tai aggressiiviseen käytökseen taipumusta. Empatian puute näkyy tutkimusten mukaan hyvin useasti kiusaajissa. Kuitenkin myös ihan tavalliset ilman mitään omia ongelmia olevat lapset ja nuoret voivat syyllistyä kiusaamiseen, varsinkin ryhmässä toimiessaan. (Kiva Koulu 2018.)

Olweuksen (1992, 35-38) mukaan usein kiusaaja on käytökseltään aggressiivinen. Aggressiivisuus ilmenee yhteisön jäseniä kohtaan, mutta kiusaaja saattaa olla aggressiivisia myös aikuisia kohtaan. Kiusaajan suhtautuminen väkivaltaan on yleensä ihannoivaa ja hän on käytökseltään impulsiivinen. Kiusaajien empatian tuntemisen kyky on hyvin usein puutteellista.

6.4 Kiusaamisen muodot

Fyysinen kiusaaminen on kaikista kiusaamisen muodoista se parhaiten ulkopuolisillekin havaittavissa oleva. Fyysistä kiusaamista voi olla, lyöminen potkiminen, töniminen, kamppaaminen tai muu fyysinen negatiivinen toiminta toista kohtaan. (Hamarus 2012,

38.) Fyysinen kiusaaminen voi täyttää myös rikoksen tunnusmerkit. Kyseessä voi olla pahoinpitely erimuodoissaan, eli lievä pahoinpitely, pahoinpitely tai jopa törkeä pahoinpitely. Kiusaamisen mahdolliset rikoksen tunnusmerkit on hyvä tuoda kaikkien osapuolien tietoisuuteen.

Henkistä kiusaamista voi olla kahdenlaista, eli suoraa ja näkyvämpää kiusaamista sekä epäsuoraa, jossa kiusaaja aiheuttaa puheillaan tai teoillaan, esimerkiksi juoruja levittämällä tai epäsuorasti tehtävää uhkailua. Epäsuoraa henkistä kiusaamista on ulkopuolisen usein mahdoton havaita ja siihen on siksi vaikeampi puuttua. (Hamarus 2012, 38.)

Henkiseen kiusaamista on yleensä vaikeampi havaita ja siihen puuttua. Myös kiusattu itse voi olla epävarma siitä, että onko häneen kohdistunut kiusausta vai ei. Kuitenkin henkinen kiusaaminen, on yleensä kiusatulle traumaattista ja sen vaikutukset voivat näkyä hänen koko loppuelämän ajan. (Kaski 2017, 9-15.)

Sosiaalinen kiusaaminen ilmenee usein porukasta pois jättämisenä tai sulkemalla kiusattu kokonaan yhteisön ulkopuolelle. Tänä päivänä sosiaalinen media ja siihen liittyvät erilaiset yhteydenpito ryhmät ja yhdessä internetin välityksellä pelattavat pelit ovat yleisiä, näiden ryhmien ulkopuolelle jättäminen on sosiaalista kiusaamista. Erilaisten juurujen ja perättömien asioiden levittäminen on myös sosiaalista kiusaamista. (Hamarus 2012, 38.)

Sähköinen kiusaaminen on jatkuvasti yhä yleisempää. Tämän päivän lapset ja nuoret elävät hyvin erilaisessa maailmassa kuin vaikkapa 20 vuotta sitten. Lasten ja nuorten elämään kuuluu hyvin vahvasti erilaiset sähköiset laitteet, kuten puhelimet, tabletit ja tietokoneen. Heille myös erilaisten yhteisöpalveluiden ja muiden sähköisten yhteydenpito välineiden käyttö on tavallista. (Thorslund 2007, 17-18.)

Sähköinen kiusaaminen määritellään samoin kuin muukin kiusaaminen, mutta siinä on joitain tiettyjä erityispiirteitä, kuten se, että kiusaamiselle ei ole enää aika eikä paikka rajoja, kiusaaja voi kiusata anonyymisti ja ilman että olisi tavannut kiusattua tai että

millään lailla edes tuntisi kiusattua. Suomessa lähes kaikilla on älypuhelin tai tabletti, ihan pienimpiä lapsia lukuun ottamatta. Tämä mahdollistaa pääsyn internettiin melkein missä tahansa ja milloin tahansa. (Forss 2014, 35-38.)

Sähköinen kiusaaminen antaa kiusaamiselle hyvän jatkoalustan ja tuo mukanaan uusia kiusaamisen piirteitä, se ei kuitenkaan ole sähköisten kanavien vika. Aina kuitenkin ihmiset tekevät toisilleen tekoja jotka voidaan tulkita kiusaamiseksi, eivät mitkään koneet tai välineet. Kiusaamisen selvittelyn kannalta sähköinen kiusaaminen on yleensä helpompi selvittää, koska se jättää käytännössä aina jäljen johonkin. (Thorslund 2007, 53.)

Hyvin yleisesti on sellainen käsitys, että verkossa tapahtuvaa kiusaamista on mahdoton selvittää, mutta asia onkin usein juurikin päinvastoin. Verkossa tapahtuvasta toiminnasta jää lähes tulkoon aina joku jälki, jonka perusteella kiusaaja voidaan tunnistaa. (Hamarus 2012, 64-65.)

6.5 Sosiaalinen media kiusaamisen välineenä

Sosiaalisen median käyttö on lisääntynyt voimakkaasti lasten ja nuorten keskuudessa, samalla myös sitä kautta tapahtuva kiusaaminen on lisääntynyt. Kiusaaja saattaa pitää sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa kiusaamista vähäpätöisempänä kuin kasvokkain tapahtuvaa, mutta se on yhtä lailla kiusatulle vahingollista ja tuomittavaa. (Forss 2014, 35-37.)

Sosiaalisen median tarjoamat mahdollisuudet lisääntyvät jatkuvasti ja esimerkiksi uusia yhteisöpalveluja nousee koko ajan. Enää ei tavallinen viestittely riitä, vaikka se onkin tapana edelleen yleisin. Lapset ja nuoret ovat yhä enemmän mukana sellaisissa yhteisöpalveluissa, missä heidän vanhempansa eivät ole ja mitä on mahdotonta vanhempien valvoa. Joihinkin yhteisöpalveluihin voi myös liittyä jäseneksi

ilman rekisteröitymistä tai luoda valeprofiilin, ne antavat kiusaajille mahdollisuuden kiusata myös anonyymisti (Forss 2014, 35-38.)

Sosiaalisessa mediassa erilaiset viestit ja kuvat liikkuvat todella nopeasti ja saavuttavat helposti suuren joukon. Niiden jakaminen ja muokkaaminen on erittäin helppoa, niiden alkuperäinen lähettäjä saattaa hukkaa runsaiden jakamisten sekä muokkausten vuoksi. Sosiaalisessa mediassa liikkeelle lähtenyttä viestiä on vaikea lähettämisen jälkeen enää hallita, pysäyttää tai poistaa. (Kaski 2017, 12-13.)

7 JÄLKIHOITO

Kiusaamisen jälkihoito on äärimmäisen tärkeää, mutta Suomessa ei valitettavasti ole yhteneväistä ohjeistusta tai mallia jälkihoidon suhteen. Kiusaamisen kohteeksi joutuneella ei useinkaan ole riittävästi voimavaroja, jotta jaksaisi hakea apua. Kiusaamisen myötä alentunut itsetunto ja erilaiset negatiiviset tuntemukset ovat yleisiä. Ehdottoman tärkeää kiusatun toipumisen kannalta on turvalliset ja positiiviset sosiaaliset kontaktit. Kiusatulla tulisi olla mahdollisuus purkaa kiusatuksi tulo kokemustaan ammatti-ihmisten kanssa. (Hamarus 2012, 93-95.)

Kiusaamisen jälkihoito Suomessa on osittain valitettavan huonosti hoidettua ja organisoitua. Jälkihoito voidaan hoitaa hyvin ja kiusatun kokemuksia voidaan käsitellä. Liian paljon on kuitenkin kiusattuja jotka jäävät ilman minkäänlaista tukea ja apua, kiusaaminen jää käsittelemättä ja se aiheuttaa hyvin paljon ongelmia kiusatulle jopa koko loppuelän ajaksi. (Hamarus 2015, 88-90.)

7.1 Kiusaamiseen puuttuminen

Kiusaamiseen puuttumisen malleja on yleensä kaikilla kouluilla ja päiväkodeilla. Vapaa-ajan toimijoilla malleja on vähemmän ja niissä vastuu kiusaamiseen puuttumisesta jää aikuisen omien arvojen, välittämisen ja oikeudenmukaisuuden varaan.

Kiusaamiseen ensimmäinen ja tärkein asia on kiusaamisen tiedostaminen, sekä sen myöntäminen, että yhteisössä kiusaamista esiintyy. Hyvin usein, varsinkin ensimmäisten kiusaamisen merkkien ilmaantuessa asiaa vähätellään ja pyritään hoitamaan asia nopeasti vain pois päiväjärjestyksestä. (Salmivalli 2010, 55.)

Kiusaamisesta kertomisen tulisi olla kaikille mahdollisimman helppoa. Jokaisen yhteisön tulisi miettiä keinoja ja toimintamalleja siihen, että miten jokaiselle lapsella ja nuorella olisi mahdollisuus jutella turvallisen aikuisen kanssa huomaamattomasti. Jokaisen yhteisön tulisi myös järjestää palautteen antamisen mahdollisuus joko perinteisellä paperisella versiolla tai sähköisesti. Palautteenantaminen pitäisi tietenkin onnistua myös anonyymisti. Yhteisesti sovitut pelisäännöt kiusaamiseen ja sen ehkäisyyn on hyvä laatia koko yhteisön kanssa yhdessä, silloin niihin sitoutuminen on kaikille helpompaa. (Hamarus 2008, 117-119.)

Kiusaamiseen puuttuminen täytyy ottaa riittävän vakavasti ja jämäkästi. Vain riittävän voimakas puuttuminen antaa oikeanlaisen viestin. Kiusaaminen tulee lopettaa välittömästi ja asia tulee käsitellä. (Kaski 2017, 117-119.)

Kouluissa on jo lainsäädännönkin puitteissa henkilökunnalla puuttumisvelvollisuus kiusaamiseen. Kouluilla tulee myös olla selkeät toimintamallit joilla puuttua kiusaamiseen. Kiusaamiseen puuttumisen tulee olla riittävän voimakasta, jotta kiusaaminen saadaan kuriin. (Hamarus 2012, 59-63.)

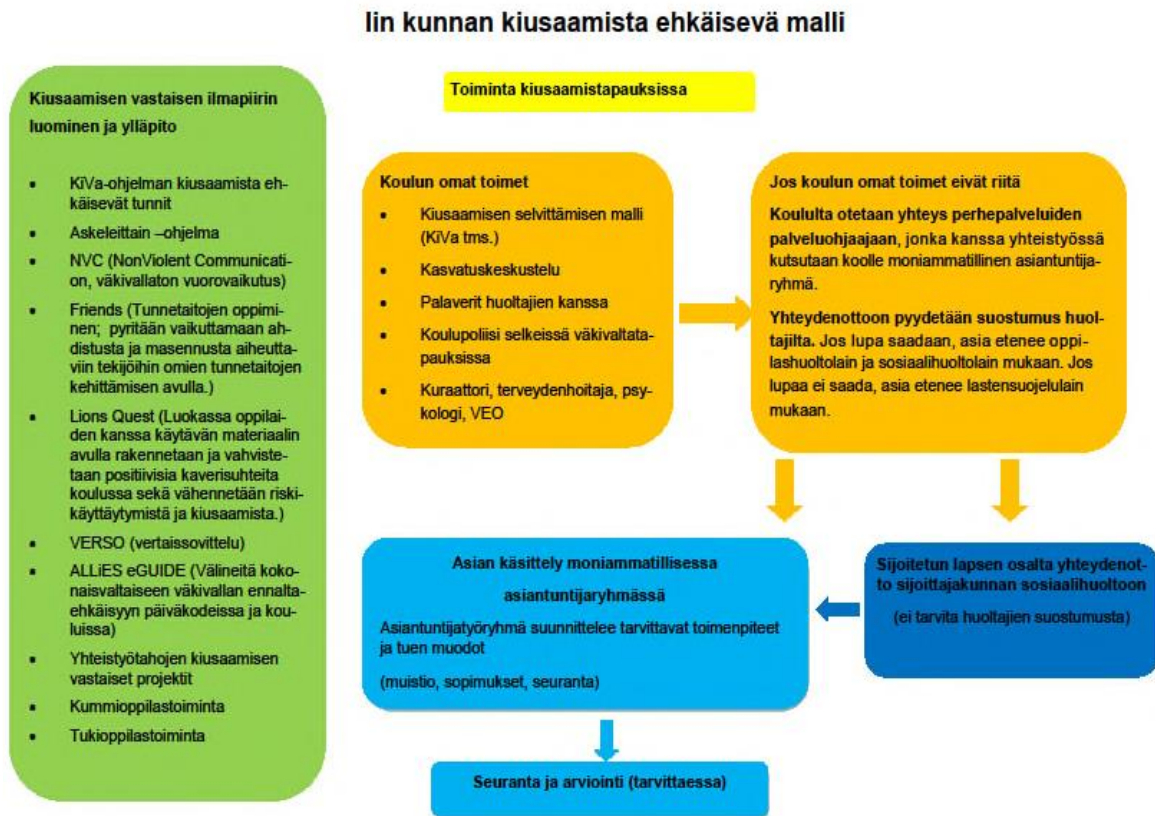
7.2 Kiusaamisen ehkäisy

Kiusaamisen ennaltaehkäisyn kannalta olisi tärkeää, että koko yhteisöllä on suurin piirtein samanlainen käsitys siitä, että mitä on kiusaaminen. Lasten ja nuorten kanssa on tärkeää käydä läpi mitä kiusaaminen on ja mitä kiusaajat hakevat teoillaan. Lasten ja nuorten on hyvä tietää ja tiedostaa kiusaamisen syyt sekä seuraukset. (Hamarus 2008, 89-91.)

Kiusaamisen ehkäisyn keinot ovat monet ja kulloisessakin yhteisössä hiukan eri asiat ovat ehkäisyn näkökulmasta merkittäviä. Kiusaamisen määrittely olisi kuitenkin tarpeen jokaisessa yhteisössä, jotta kaikilla yhteisön jäsenillä olisi samanlainen käsitys siitä, mitä kiusaaminen on. Myös lasten ja nuorten vanhempien olisi hyvä olla tietoisia yhteisön asioista ja kiusaamisen määrittelystä. Yhteisön tulisi yhteisesti sopia pelisäännöt ja myöskin seuraamukset kiusaamisesta, ne pitäisi kertoa myös lasten ja nuorten vanhemmille. Aikuisten tulee jatkuvasti seurata ja tarkkailla, että kiusaamista ei tapahdu. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2018.)

Kiusaamisen ehkäisy vaatii jatkuvaa panostusta. Yksistään toimenpideohjelman suunnittelu ei riitä, vaan niistä pitää tehdä pysyviä ja jatkuvasti pinnalla pidettäviä malleja. Toimintamalli vaatii myös jatkuvaa tarkastelua ja tarpeen mukaista päivittämistä. Eri-tyisen tärkeää on, että koko yhteisö osallistuu ja sitoutuu toimintamallin kehittämiseen (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 32.)

lin kunnassa kouluille ja varhaiskasvatukseen on laadittu kiusaamisen ehkäisyn malli, joka perustuu Kivakoulu ja Askeleittain malleihin. Iissä kuitenkin jokaisella koululla ja varhaiskasvatusryhmällä on mahdollisuus valita itse millaista kiusaamisen ehkäisyn toimintamallia käyttävät. Mikäli koulun omat toimet ja toimintamallit eivät jostain syystä toimi, niin silloin heidän täytyy tukeutua kunnan kiusaamisen ehkäisyn malliin. Kiusaamisen ehkäisyssä korostetaan toisista ihmisistä välittämistä ja huolenpitoa, moraalis-ten asioiden läpikäyntiä sekä asenteiden muuttamista. (lin kunta 2018.)

KUVIO 1. lin kunnan koulujen kiusaamista ehkäisevä malli. (lin kunta 2018.)

Kiusaamisen ennaltaehkäisyyn tulisi olla aina hyvin suunnitelmallista ja pitkäjänteistä toimintaa. Kiusaamisen ennaltaehkäisyyn pitäisi aina myös asettaa tavoitteet ja huolehtia, että kaikki ovat tietoisia niistä. Päivi Hamaruksen kehittämässä vaakamallissa keskitytään sekä kiusaamisen ehkäisyyn, että myös kiusaamiseen puuttumiseen. Molemmat ovat yhtä tärkeitä, eikä tasapainoiseen lopputulokseen kiusaamisen ehkäisyssä muutoin päästä. Vaakamallissa molempien puolten tulisi olla huomioituna ja tasapainossa, näin saavutetaan mahdollisimman hyvä lopputulos. Kiusaamiseen puuttuminen on avainroolissa tässä Vaakamallissa se tuo paremman lopputuloksen myös ennaltaehkäisyyn. Mallin on tarkoitus olla pysyvä ja jatkuvasti kehittyvä, eikä mikään ohimenevä trendi, jolle aina löytyy uusi ja parempi vaihtoehto. Vaakamalli perustuu pitkäjänteiseen työhön, jossa pyritään siihen, että kiusaamista saataisiin mahdollisimman hyvin ennaltaehkäistyä. Perustana on asenteiden muutos, tietoisuuden

lisääminen ja tavoitteellinen toiminta kiusaamisen ehkäisemiseksi. Jokaista ihmistä arvostetaan ja kunnioitetaan. Hyvä yhteistyö eri toimijoiden kesken on myös tärkeää. (Hamarus 2008, 83-88).

KUVIO 2 Vaakamalli ja yhteisön hyvinvointi (Hamarus 2008, 83-88).

7.3 Kiusaamisesta seuraavat ongelmat

Kiusaaminen voi aiheuttaa runsaasti ongelmia, se on kiusatulle usein hyvin traumaattinen kokemus. Kiusaaminen on aina subjektiivinen kokemus ja myös sen aiheuttamat ongelmat ovat eri ihmisillä erilaisia. Kiusaamisen aiheuttamat ongelmat voivat tulla

esille välittömästi tai sitten vasta useidenkin vuosien kuluttua. Kiusaamisen ongelmia jää varmasti vielä paljon piiloonkin, kun niitä ei aina osata yhdistää kiusaamisesta johtuviksi. Haasteena ongelmien yhdistämisessä kiusaamiseen on myös se, että ongelmat voivat tulla esille vielä hyvin paljon kiusaamisen jälkeenkin, tähän voi mennä jopa useita vuosia. (Hamarus 2015, 50-51.)

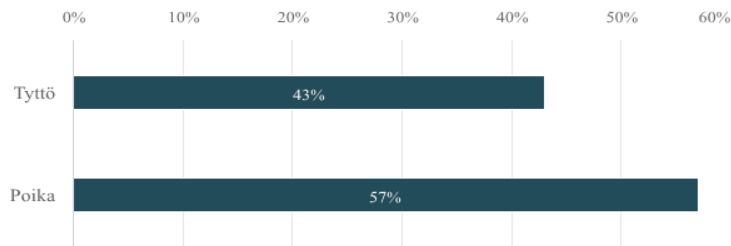
Kiusaaminen aiheuttaa usein kiusatulle heti tai myöhemmässä vaiheessa koulunkäynti vaikeuksia, mielenterveyden ongelmia, Hamaruksen (2012, 93-95) mukaan kiusaaminen on yksi lasten ja nuorten syrjäytymistä sekä pahoinvointia lisäävä tekijä. Hamarus korostaa aikuisten merkitystä kiusaamisesta toipumisessa, hänen mukaansa vanhemmat ovat kiusaamisen kokeneen turvaverkko ja heidän luottamuksen säilyminen on ensiarvoisen tärkeää. Kaveruus suhteet ja muut turvalliset sekä luotettavat sosiaaliset suhteet ovat tärkeitä kiusaamiskokemuksen traumasta selviämiseksi. Kiusatulla voi olla vaikeuksia luoda uusia kaverisuhteita, koska luottamus ihmisiin on kiusaamisen vuoksi heikentynyt.

Salmivallin (2010, 25-26) mukaan kiusauskokemuksen tekee erityisen haitalliseksi kaksi asiaa, kiusaamisen pitkäkestoisuus ja kiusatun kokemus siitä, että hän on kulloissakin yhteisössä menettänyt ihmisarvonsa kiusaamisen kohteeksi joutumisen vuoksi. Usein ryhmässä suurin osa lapsista ja nuorista on kiusaamista vastaan ja lähtökohtaisesti tietävät sen olevan väärin, mutta heillä ei ole rohkeutta eikä mahdollisuuksia puuttua asiaan. Ryhmän passiiviset kiusaajat saattavat kokea myös pelkoa siitä, että joutuvat itse kiusatuksi.

8. TUTKIMUSTULOKSET

Vastaajien sukupuoli

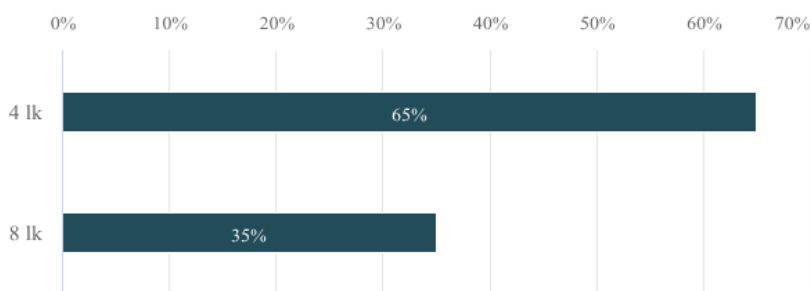
Kyselyyn vastanneista 148 henkilöstä oli tyttöjä 64 (43%) ja poikia 84 (57%).

KUVIO 3: Oletko...?

Kyselyyn vastanneet

Kyselyyn vastanneista 4 luokkalaisia oli 95 (65%) ja 8 luokkalaisia 52 (35%).

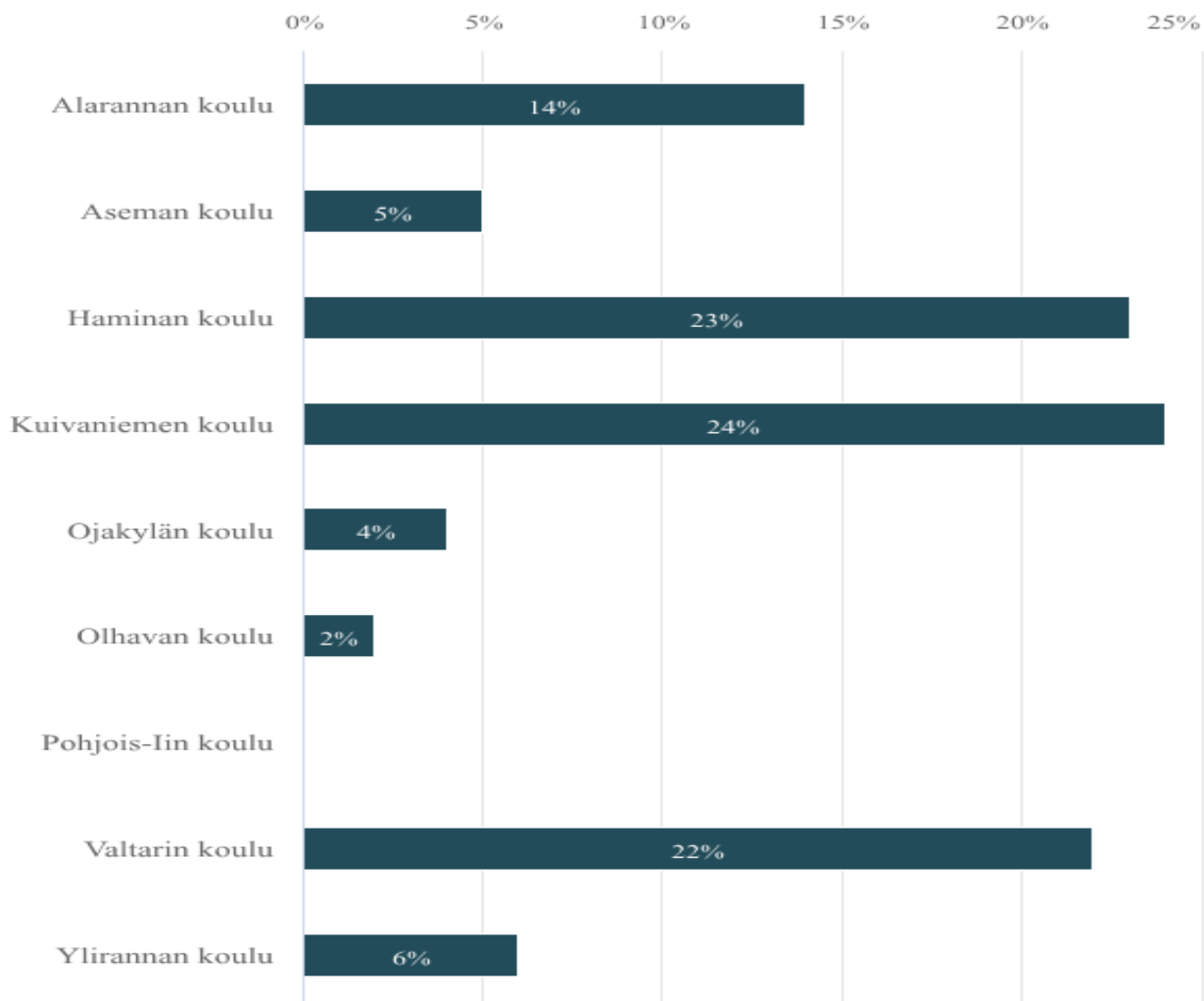
KUVIO 4: Millä luokalla olet?

Kyselyyn vastanneista selkeä enemmistö oli 4 luokkalaisia, joka johtuu osittain siitä, että 4 luokkalaisia on jo lähtökohtaisesti enemmän kuin 8 luokkalaisia. Iin kunnassa on 4 luokkalaisia yhteensä 162, eli vastausprosentiksi 4 luokkalaisten osalta tuli 59%. Iin kunnan 8 luokkalaisia on kaiken kaikkiaan 151, eli vastausprosentiksi heidän osaltaan tuli 34%. Vastausprosentteissa on huomattava ero ja se myös näkyy kyselyn muissa vastauksissa. Kyselyyn osallistuminen oli vapaaehtoista, joten sekin voi osaltaan olla vaikuttamassa 4 luokkalaisten suuremmasta määrästä.

Kyselyyn osallistuneet koulut

Vastauksia saatiin yhteensä 8 koululta, yhdeltä koululta ei saatu vastauksia lainkaan. Kuivaniemen koululta vastauksia saatiin eniten 36 (24%), Haminan koulu 34 (23%), Valtarin koulu 33 (22%), Alarannan koulu 21 (14%), Ylirannan koulu 8 (5%), Aseman

koulu 7 (5%), Ojakylän koulu 6 (4%), Olhavan koulu 3 (2%), Pohjois-lin koululta ei vastauksia saatu lainkaan.

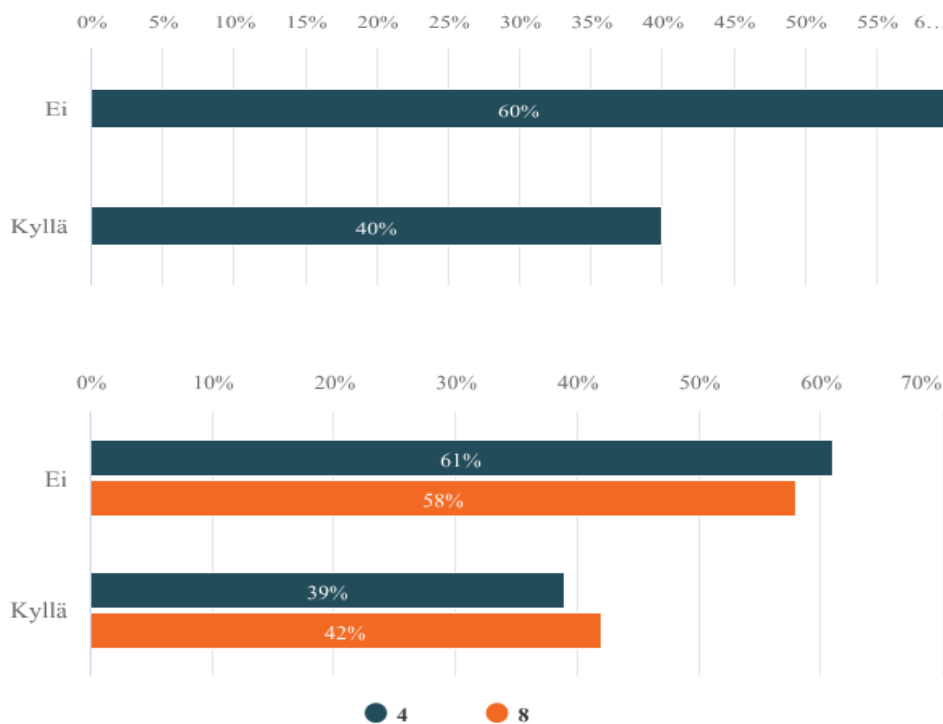

Kuvio 5: Mitä koulua käyt?

lin kouluissa on 4 ja 8 luokkalaisia oppilaita yhteensä 313, joista 4 luokkalaisia 162 ja 8 luokkalaisia yhteensä 151. Vastauksia saimme yhteensä 150, vastausprosentiksi muodostui 48%. Muutamilla kouluilla vastausprosentti jäi alhaiseksi suhteutettuna oppilasmäärään. Vastausprosenttien alhaisuuteen on todennäköisesti monta eri syytä, kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista, kyselyyn vastanneita kouluja oli useita, kyselyn toteutuksen ajankohta (joulukuu 2017), tiedonkulku ja organisointi voisivat olla myös mahdollisia syitä. Koulun johtajien vastuulle jäi kyselytutkimuksesta tiedottaminen omien koulujensa opettajille.

Kiusaamisen laajuus

Kyselyyn vastanneista kiusaamista on kokenut 57 (40%) ja ei ole kokenut 87 (60%).

Kuvio 6: Onko sinua koskaan kiusattu?

Kyselyn perusteella Iin kunnan 4 ja 8 luokkalaiset lapset ovat kokeneet kiusaamista varsin paljon. Kiusaamista on kokenut kyselyymme vastanneista lapsista melkein 40%. Vertailtaessa 4. ja 8. luokkalaista keskenään ei kiusaamisen kokemuksessa ole merkittävää eroa, 4. luokkalaisista kiusaamista on kokenut 39% vastaajista ja 8. luokkalaisista 42%.

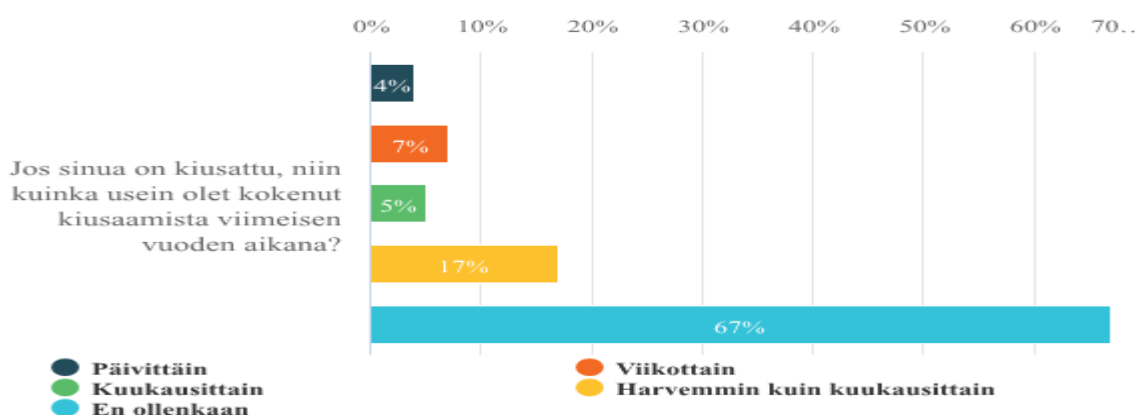
Kiusaamisen määrä lissäkin on siis huomattava ja sen vuoksi kaikki kiusaamisen ehkäisemisen eteen tehtävä työ on tärkeää. Tulosta tarkastellessa täytyy ottaa huomioon kiusaamisen määrittely. Määrittelimme kiusaamisen lyhyesti kyselykaavakkeessa, mutta miten yksittäinen tutkimukseen osallistunut on määrittelyn ymmärtänyt vaikuttaa

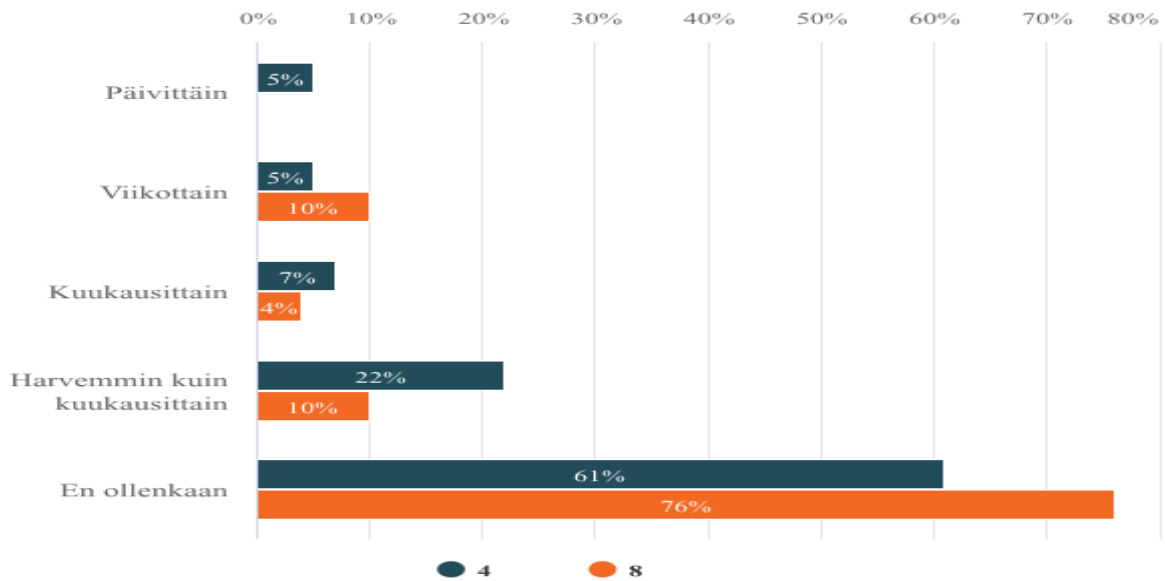
olennaisesti tutkimuksen lopputulokseen. Kiusaamisen määrittely on haastavaa, koska kiusaamistilanteet ovat hyvin erilaisia ja jokaisen kokemus kiusaamisesta on erilainen. Määrittelyyn vaikuttaa aina olennaisesti myös oman elinpiirin suhtautuminen, ilmapiiri sekä asenteet kiusaamiseen. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2018.)

Tutkimustulos antaa hyvää pohjatietoa kiusaamisesta lin kunnassa #eikiu100 kampanjan työryhmälle. Kiusaamista lissä esiintyy ja on tärkeää, että kiusaamisen ehkäisyyn satsataan nykyistä enemmän. Kiusaamisen ehkäisyn mallin luominen myös vapaa-seen sivistystyöhön on yksi edistysaskel tärkeässä työssä.

Kiusaamisen tiheys

Kyselyyn vastanneista kiusaamista on kokenut 47 (33), kysymykseen vastaajien määrä vaihtelee eri kysymyksissä ja se vaikuttaa tuloksiin. Päivittäin kiusaamista on kokenut 5 (4%), viikoittain 10 (7%), kuukausittain 7 (5%), harvemmin kuin kuukausittain 25 (17,5%). Kiusaamista ei ole kokenut ollenkaan 96 (67%) vastaajista.

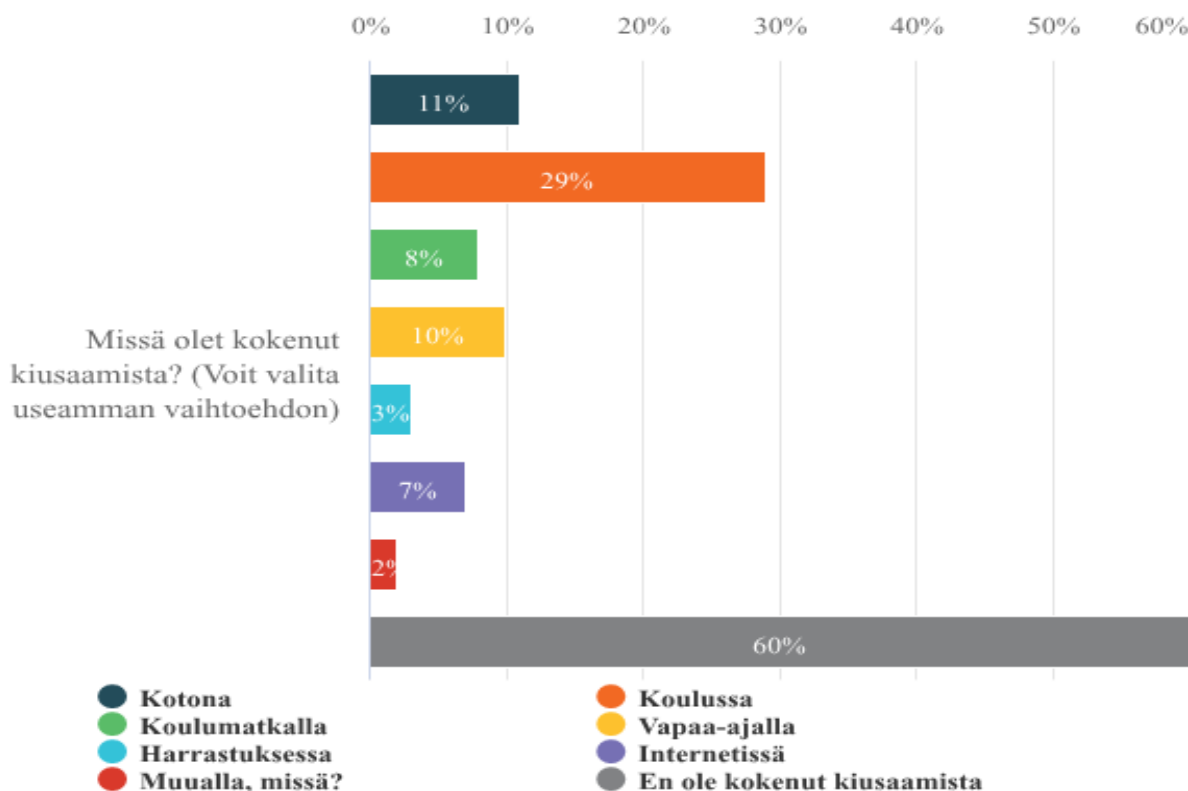
KUVIO 7: Jos sinua on kiusattu, niin kuinka usein olet kokenut kiusaamista viimeisen vuoden aikana?

Suurin osa kiusatuista kokee kiusaamista harvemmin kuin kuukausittain, kuitenkin kiusaamisen kohteeksi joutuu lin kunnan 4 ja 8 luokkalaisista valitettavan moni myös viikoittain. Joka päivä kiusaamisen kohteeksi joutuu muutama lin kunnan 4 ja 8 luokkalaisista. Kiusaamisen määrä viikoittain on lissä hyvin linjassa sen kanssa mitä yleisesti tutkimustuloksissa Suomessa on saatu, kun viikoittain kiusaamisen kohteeksi joutuu 7% vastanneista. Hamaruksen (2015, 7) mukaan kiusaamista kokee noin 10 % kustakin ikäluokasta.

Vertailtaessa vastaajaryhmiä nousee esille muutamia eroavaisuuksia. Kahdeksas luokkalaisista ei kukaan kerro joutuvansa kiusaamisen kohteeksi päivittäin, kun taas 4. luokkalaisista 5% kertoo joutuneensa kiusaamisen kohteeksi päivittäin. Ainoastaan viikoittain kiusaamisen kohteeksi joutuneista prosentuaalinen enemmistö on 8. luokkalaisia, muuten 4. luokkalaiset kokevat kiusatuksi tulemista enemmän. Ei koe joutuvansa kiusatuksi ollenkaan vastausten mukaan 8. luokkalaisista 76% vastaajista ja 4. luokkalaisista 61%.

Kiusaamista tapahtuu

Kiusaamista on kokenut vastaajista kyselyn mukaan koulussa 43 (29%), kotona 16 (11%), vapaa-ajalla 15 (10%), koulumatkalla 12 (8%), internetissä 10 (7%), muualla, missä 3 (2%).

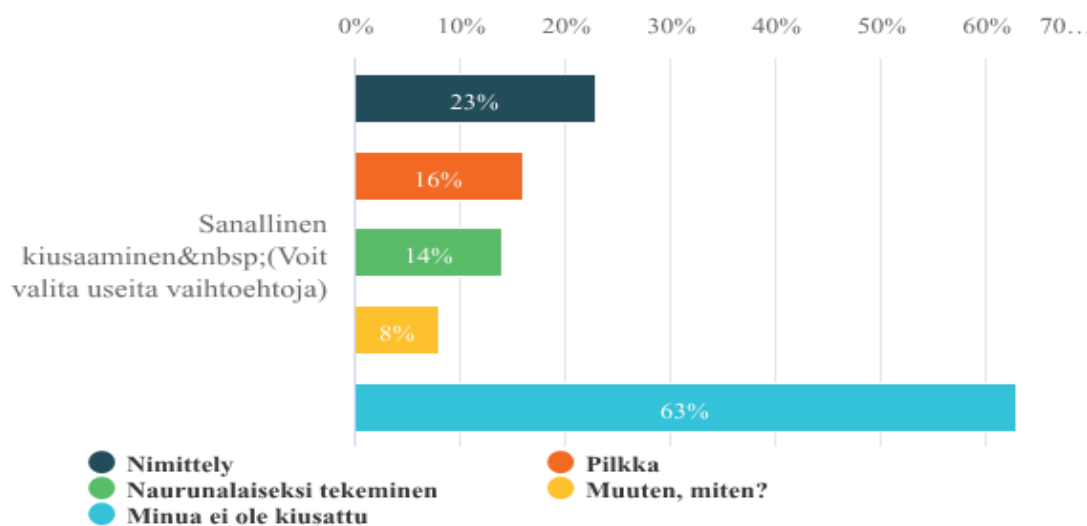
KUVIO 8: Missä olet kokenut kiusaamista?

Kiusaamista tapahtuu selkeästi eniten edelleen perinteisesti koulussa. Tämä lienee luonnollista siksi, että lapset ja nuoret viettävät suurimman osan päivästänsä koulussa. Suurin osa lasten ja nuorten sosiaalisista kontakteista päivän aikana tapahtuu koulussa. Kotona ja vapaa-ajalla kiusataan suurin piirtein saman verran. Internetissä tapahtuva kiusaaminen on vielä vähäisempää, mutta tulevaisuudessa se todennäköisesti on kiusaamisen osalta merkittävämpi paikka. Harrastuksissa kiusataan varsin vähän tämän tutkimuksen perusteella. Vaikka harrastuksissa kiusataan vielä tutkimuksen mukaan vähemmän, on kuitenkin tärkeää luoda sinnekin mallit kiusaamisen ehkäisyyn. Sähköinen kiusaaminen on vielä perinteistä kiusaamista vähäisempää, mutta erittäin

todennäköisesti se on koko ajan kasvava kiusaamisen muoto. Vapaan sivistystyön kiusaamisen ehkäisemisen mallissa olisi hyvä huomioida myös sähköinen kiusaaminen.

Henkinen kiusaaminen

Vastaajista henkistä kiusaamista on kokenut 88 (37%) vastaajista. Nimittelyä kertoo kokeneensa 33 (23%), pilkkaa 23 (16%), naurunalaiseksi tekemistä 20 (14%), muuten, miten 12 (8%). Muuten, miten vastauksissa ilmeni mm. juoruamista ja pahanpuhumista. Henkistä kiusaamista ei ole kyselyn mukaan kokenut 92 (63%) vastaajista.

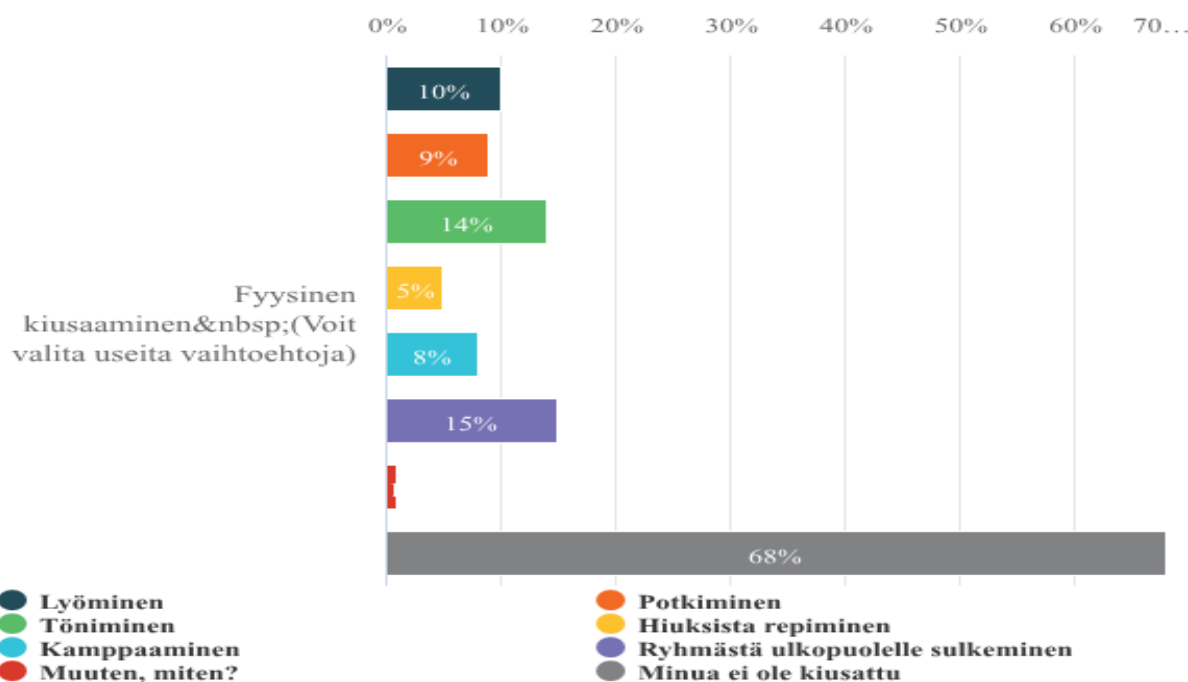

KUVIO 9: *Sanallinen kiusaaminen.*

Henkisen kiusaamisen osalta tutkimuksessa nousee esille nimittely ja pilkkaaminen suurimpina kiusaamisen muotoina. Myös naurunalaiseksi tekemistä on kokenut usea. Muuten, miten vastauksia tuli myöskin jonkin verran, mutta kyselyn perusteella ei selviä miten muuten sanallista kiusaamista tapahtuu.

Fyysinen kiusaaminen

Kyselyn mukaan ryhmästä ulkopuolelle sulkemista on kokenut 22 (15%), tönimistä 21 (14%), lyömistä 15 (10%), potkimista 13 (9%), kamppaamista 11 (8%), hiuksista repimistä 7 (5%), muuten, miten 2 (1%).

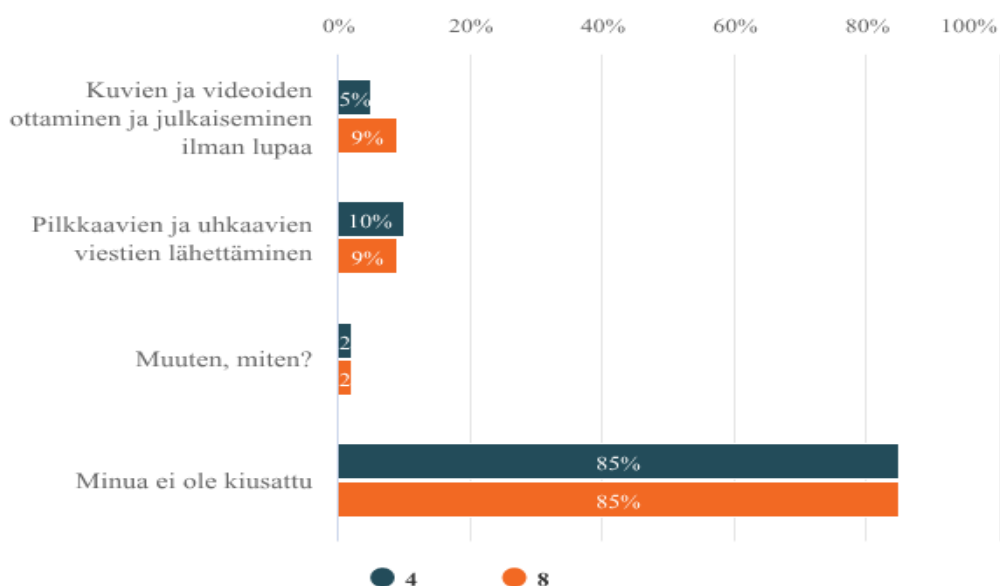
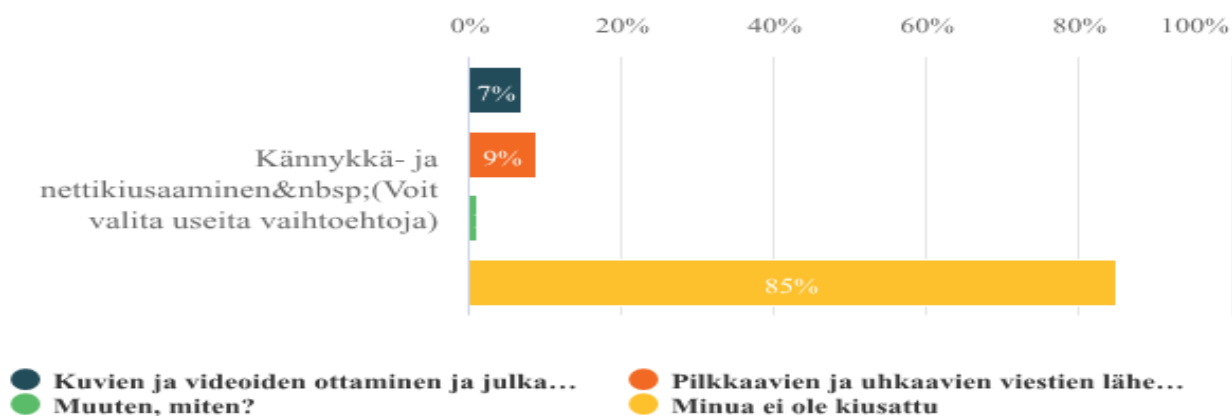

KUVIO 10: Fyysinen kiusaaminen.

Ryhmästä ulkopuolelle jättämistä koetaan lin kunnan 4 ja 8 luokkalaisten osalta eniten käsiteltäessä fyysistä kiusaamista, tässä kyselyssä ryhmän ulkopuolelle jättäminen on sijoitettu fyysisen kiusaamisen kohdan alle, mutta yhtä lailla se voisi olla myös henkisen kiusaamisen kohdan alla. Perinteiseksi fyysiseksi kiusaamiseksi miellettyä lyömistä, potkimista ja tönimistä ilmenee myöskin. Hiuksista repimistä ja kamppaamista oli koettu vähemmän.

Sähköinen kiusaaminen

Kiusaamista kännykän tai internetin kautta on kokenut 24 (18%) vastaajista. Pilkkaavien ja uhkaavien viestien lähettämistä on kokenut 13 (9%), kuvien ja videoiden ottamista ilman lupaa 9 (7%), muuten, miten 2 (1%). Kiusaamista ei ole kokenut 117 (85%) vastaajista.

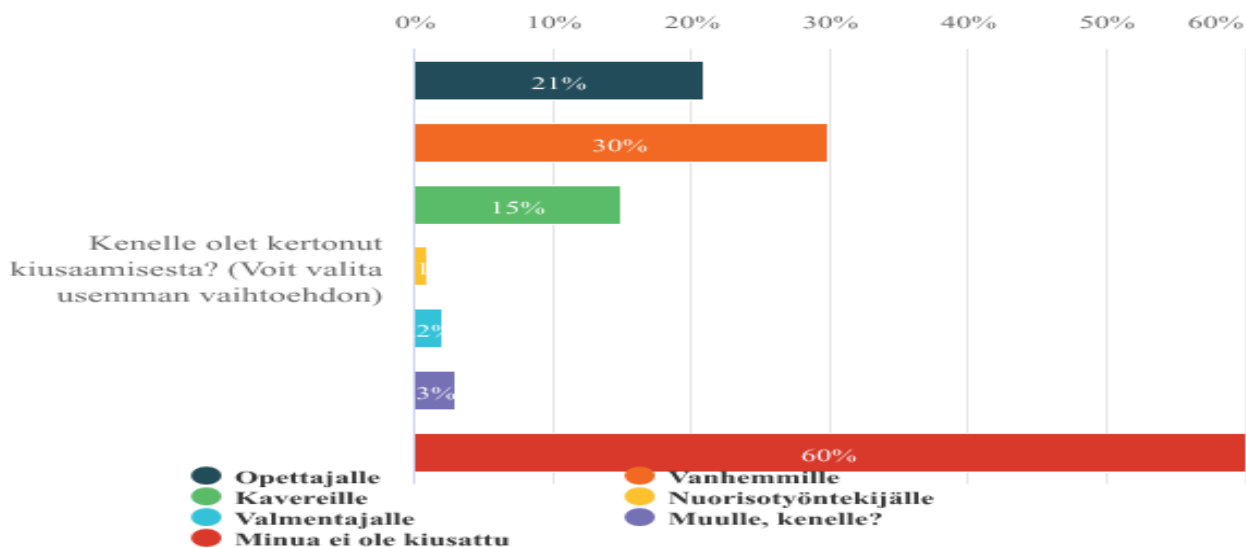
KUVIO 11: Kännykkä- ja nettikiusaaminen

Sähköinen kiusaaminen on jatkuvasti kasvava suuntaus, mutta se näyttäytyy lin osalta vielä vähäisempänä, kuin perinteinen kiusaaminen. Myös sähköisen kiusaamisen kohdalla on huomioitava kiusaamisen määrittelyn vaikeus, joka vielä korostuu kännykkä- ja nettikiusaamisen osalta. Tämä johtuu osittain kännykkä- ja nettikiusaamisen jatkuvasta kehityksestä ja muuttuvista muodoista. Määrittelimme kiusaamisen lyhyesti kyselykaavakkeessa, mutta miten yksittäinen tutkimukseen osallistunut on määrittelyn ymmärtänyt vaikuttaa olennaisesti tutkimuksen lopputulokseen. Kiusaamisen määrittely on haastavaa, koska kiusaamistilanteet ovat hyvin erilaisia ja jokaisen kokemus kiusaamisesta on erilainen. Määrittelyyn vaikuttaa aina olennaisesti myös oman elinpiirin suhtautuminen, ilmapiiri sekä asenteet kiusaamiseen. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2018.)

Vertailtaessa vastaajaryhmiä ei juurikaan eroavaisuuksia ilmene. Kuvien ja videoiden ottaminen ilman lupaa kohdassa 8. luokkalaiset kertoivat joutuneensa kiusatuksi prosentuaalisesti hiukan 4. luokkalaisia enemmän. Muutoin tulos oli täysin yhteneväinen, mikä oli pienoinen yllätys. Ennakko ajatuksena oli, että 8. luokkalaiset olisivat enemmän netissä ja myös puhelinta he todennäköisesti käyttävät enemmän. Kuitenkaan se ei juurikaan näy kiusaamiskokemuksen lisääntymisenä.

Kiusaamisesta kertominen

Kiusaamisesta on kerrottu eniten vanhemmille 43 (30%), opettajille 30 (21%), kavereille 21 (14%), muulle, kenelle 4 (3%), valmentajalle 3 (2%), nuorisotyöntekijälle 1 (1%).

KUVIO 12: Kenelle olet kertonut kiusaamisesta.

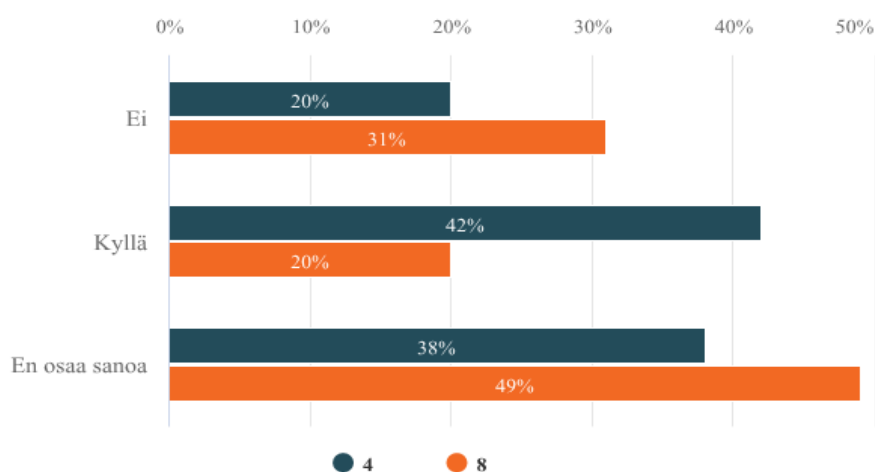
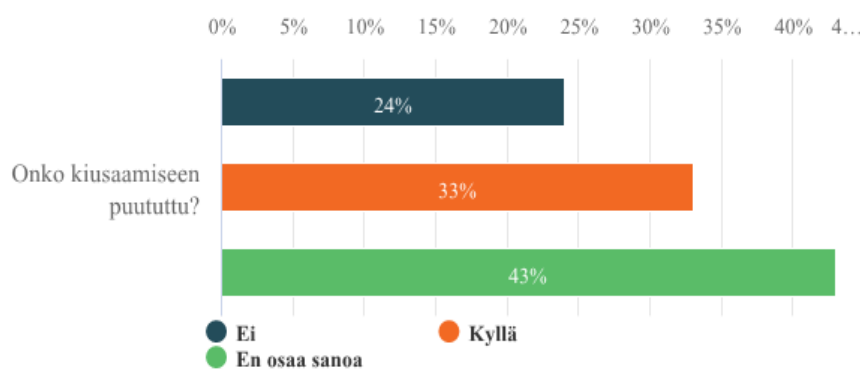
Kiusaamisesta kerrotaan selkeästi eniten omille vanhemmille ja opettajille.

Kiusaamisesta kertominen edellyttää luottamusta siihen henkilöön jolle asiasta kerrotaan. Kiusaamisen kokemuksesta kerrotaan eniten kotona vanhemmille ja koulussa opettajalle, se on suoraan linjassa sen kanssa, missä kiusaamista myös tapahtuu eniten. Vanhemmat ovat tietenkin ne lapsille tärkeimmät ihmiset ja joihin lapset pääsääntöisesti luottavat. Opettajat vaikuttavat olevan lapsille edelleen hyvin luotettavia aikuisia, joille kiusaamisesta voi kertoa. Käsitksemme mukaan kavereiden rooli korostuu iän myötä. Tämän tutkimuksen mukaan muille ei juurikaan kiusaamisesta puhuta, vaikka kiusaamista koetaan myös vapaa-ajalla ja esimerkiksi harrastuksissa.

Kiusaamisesta kertomisen tulisi olla kaikille mahdollisimman helppoa. Jokaisen yhteisön tulisi miettiä keinoja ja toimintamalleja siihen, että miten jokaiselle lapsella ja nuorella olisi mahdollisuus jutella turvallisen aikuisen kanssa huomaamattomasti. Jokaisen yhteisön tulisi myös järjestää palautteen antamisen mahdollisuus joko perinteisellä paperisella versiolla tai sähköisesti. (Hamarus 2008, 117-119.)

Kiusaamiseen puuttuminen

Vastaajista 45 (33%) kokee, että kiusaamiseen on puututtu, vastaajista 32 (24%) kokee, ettei kiusaamiseen ole puututtu. Vastaajista 59 (43%) ei osaa sanoa, onko kiusaamiseen puututtu.

KUVIO 13: *Onko kiusaamiseen puututtu?*

Valitettavan usea kiusatuksi joutunut kokee, että kiusaamiseen ei ole puututtu. En osaa sanoa vastausten määrä oli korkeahko, se voisi johtua esimerkiksi siitä, että vastaajaa ei ole kiusattu tai kiusaamisen määritelmä on heille epäselvä. Vertailtaessa vastaajaryhmiä keskenään niin huomataan, että 4. luokkalaisten kokemuksen mukaan kiusaamiseen on puututtu useammin kuin mitä 8. luokkalaiset kokevat.

Selkeästi lapset toivovat aikuisten puuttuvan kiusaamiseen ja siihen pitäisi kyllä meidän kaikkien suhtautua vakavasti. Myös lin vapaan sivistystyön kiusaamisen ehkäisemisen toimintamallissa tulisi yhtenä tärkeänä osana olla kiusaamiseen puuttuminen. Kiusaamiseen puuttuminen pitäisi olla kaikkien aikuisten velvollisuus, mutta valitettavasti näin ei aina ole. Koulussa opettajien pitää virkavastuulla puuttua havaitsemaansa kiusaamiseen, mutta vapaassa sivistystyössä ei välttämättä kaikilla tällaista velvollisuutta ole.

Miten kiusaamiseen on puututtu?

Kysymykseen miten kiusaamiseen on puututtu tuli avoimia vastauksia yhteensä 66 kappaletta. Vastauksia tuli kiitettävästi vastaajien määrään nähden, vastauksista käy hyvin selville vastaajien ikätaso ja vastaukset olivatkin kirjoitettu osittain värikkäällä kielellä. Vastauksissa painottuu opettajien rooli kiusaamiseen puuttumisessa.

”Poliisi tuli käymään ja kiusaaminen loppui”

”Opettaja pitänyt puhuttelun”

”Vanhemmat ovat kertoneet kiusaajan vanhemmille”

”Nettiaresti”

Miten olisit halunnut kiusaamista selvitetävän?

Kysymykseen miten olisit halunnut, että kiusaamista olisi selvitetty tuli vastauksia yhteensä 52 kappaletta. Vastaajat toivovat, että kiusaamista olisi selvitetty jotenkin. Vanhempien, opettajien ja aikuisten toivottiin selvittävän kiusaamista. Jonkin verran myös konkreettisia ehdotuksia vastausten joukossa oli.

”Puututtu asiaan”

”EI OO KIUUSATTU ETTEKÖ ÄLYÄ IHAN TURHA TESTI JA ÄRSYTTÄVÄ JOS EI EES
OOS KIUUSATTU SAATANA”

”Puhumalla”

”Kertomalla aikuisille”

”Olisin halunnut kertoa opelle”

”Puhumalla ja rauhan sopimuksella”

Ehdotukset kiusaamisen lopettamiselle

Kysymykseen ”Mitä sinun mielestäsi pitäisi tehdä, että kiusaaminen saataisiin loppu-
maan” avoimia vastauksia tuli 117 kappaletta. Vastaajista suurin osa toi esille, että
jonkun pitäisi puuttua kiusaamiseen. Vanhemmat ja opettajat nousivat eniten esille,
mutta myös poliisin ja yleisesti aikuisten puuttumista toivottiin. Tässä kysymyksessä
tuli paljon myös ”en tiedä” vastauksia. Jonkin verran lapsilta tuli myös ihan konkreetti-
sia ehdotuksia keinoista kiusaamisen lopettamiseen. Lähinnä ehdotuksia tuli siitä
missä ja miten tulisi kiusaamiseen puuttua tai mitä seuraamuksia kiusaajalle pitäisi
tulla.

”Kertoa aikuiselle tai jollekin”

”Poliisin pitää puuttua kiusaamiseen”

”Olla kiusatun kaveri”

”Kertomalla opelle ja vanhemmille”

”Pyytää anteeksi”

”Mielestäni kiusaamisen uhriksi joutuminen ei ole paha asia vaan opettaa selviämään karussa maailmassa”

Mitä tiedät #Eikiu100 -kampanjasta?

Kysymykseen ”Mitä tiedät #Eikiu100 -kampanjasta avoimia vastauksia tuli yhteensä 126 kappaletta. Vastaaajista 28 kertoi ettei tiedä tai ei osaa sanoa kampanjasta mitään. Kuitenkin suurin osa vastaaajista kertoi tietävänsä jotain kampanjasta ja sen toimintamalleista. Kampanja on selkeästi tavoittanut kohderyhmää, mutta sen sisältö ja tavoitteet ovat jääneet osalle kyselyyn vastanneista epäselviksi. Parhaiten mieleen olivat jääneet konkreettisen toimet ja tapahtumat, kuten kouluvierailut, konsertti ja jaettu #eikiu100 materiaali. Jatkossakin varmasti kannattaa erilaisia tapahtumia järjestää, koska ne selkeästi ovat jääneet lasten ja nuorten mieleen. Ne ovat kohderyhmälle varmasti kiinnostavia ja sitä kautta myös tärkeä asia sisältö, eli kiusaamisen ehkäisy tulee paremmin esille ja jää mieleen.

”ne puuttuvat kiusaamiseen ankarasti”

”en mitään”

”Mustabarbaari”

”siinä estetään kiusaamista”

”en oikein mitään”

”Kampanja järjestää konsertteja, tapahtumia ja kiertueita. Olen itse ollut mukana konsertissa.”

”He yrittävät välttää kiusaamista”

8.1 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen tulosta analysoitaessa voidaan pohtia myös tutkimuksen onnistumista ja tutkimustulosten luotettavuutta. Tutkimuskysymyksiin saatiin mielestämme hyvin vastaukset ja sitä kautta tutkimus oli onnistunut. Tutkimuksen luotettavuuteen ainakin kiusaamisen määrässä tulee suhtautua kriittisesti. Vaikka tutkimuksessamme kiusattujen kokonaismäärä on aika iso, niin viikoittain kiusatuksi joutuneiden määrä on hyvin saman suuntainen kuin muissakin tutkimuksissa on ilmennyt. Varmasti kiusaamisen määritelmä ei ole auennut kaikille vastaajille samanlailla ja se on ihan luonnollista, kun kiusaamisen on kuitenkin subjektiivinen kokemus.

Kyselyn vastausprosentti olisi voinut olla suurempi ja osalta kouluista tulleet vastausmäärät olivat vähäisiä. Kyselytutkimus toteutettiin joulukuussa 2017. Tutkimuksen toteutusaika on voinut vaikuttaa kyselyn vastaamisprosenttiin, koska perinteisesti joulukuu on kouluissa kiireistä aikaa. Kyselytutkimuksen toteuttamista jatkettiin aina tammi-kuulle saakka, koska havaittiin, että vastauksia oli saatu joulukuussa 2017 vasta neljältä koululta.

Kyselyn jokainen koulu sai toteuttaa parhaaksi näkemällään tavalla. Kyselyn linkki ja ohjeistus jaettiin koulun johtajille, josta he jakoivat linkin ja ohjeistuksen eteenpäin opettajille. Myös viestinnässä ja tiedonkulussa on voinut olla haasteita kyselyä toteuttaessa. Kyselytutkimukseen vastaaminen oli koulujen 4 ja 8 luokkalaisille oppilaille vapaaehtoista, jolloin kyselyyn on saanut vastata tai jättää vastaamatta. Toisaalta, kyselyyn on vastanneet juuri ne nuoret, jotka ovat kokeneet voivansa vaikuttaa kiusaamiseen ja asenteisiin kyselyn kautta.

Kyselytutkimuksestamme ei varsinaisesti nouse esiin mitään tiettyä epäkohtaa, koskien kiusaamista. Kiusaamista koetaan edelleen jonkin verran ja se on läsnä lasten- ja nuorten arjessa päivittäin. Tutkimus ei anna yhtä oikeaa vastausta siihen, miten kiusaamista tulisi ennalta ehkäistä ja miten kiusaamiseen puututtaisiin.

11. POHDINTA

Kiusaamista tapahtuu Suomessa paljon, sen tutkimiseen ja sen ehkäisemisen miettimiseen on käytetty paljon resursseja. Kuitenkaan kiusaamisen määrää ei juurikaan ole saatu vähennettyä, vaan sitä tapahtuu edelleen aivan liikaa. Varsinkin koulukiusaamisen ehkäisyyn on kehitetty erilaisia malleja kuten Kivakoulu, ne ovatkin tuottaneet positiivisia tuloksia, mutta niilläkään toimintamalleilla ei kiusausta ole saatu kokonaan loppumaan. Käsityksemme mukaan erilaiset kiusaamisen ehkäisyyn liittyvät kampanjat sekä mallit ovat paremmin toimivia aluksi, kun asia on kaikille uutta ja kaikki ovat motivoituneita asiaan. Myöhemmässä vaiheessa ne hiukan ehkä unohtuvat ja saattavat jäädä muiden asioiden varjoon. Kiusaamisen ehkäisy onkin sellainen asia, joka olisi pidettävä koko ajan ihmisten mielessä riittävän ja toistettavan informaation avulla. Kiusaamisen määrittely on tärkeää jokaisessa yhteisössä ja sen sisällön säännöllinen päivittäminen on äärimmäisen tärkeää.

Muualla kuin koulussa tapahtuvaan kiusaamiseen ei juurikaan yhteneväisiä ehkäisymalleja ole, vaan jokainen yhteisö huomioi kiusaamisen omalla tavallaan, jos huomioi ollenkaan. Monilla eri yhteisöillä on erilaisia ohjeistuksia kiusaamisen ehkäisyyn ja kiusaamistapausten selvittelyyn. Tietenkin myös kuntien muillakin toimijoilla kuin koululla on pääsääntöisesti omat toimintamallinsa kiusaamisen ehkäisyyn ja kiusaamistapausten selvittelyyn. Mutta koko kuntaa ja sen kaikkia toimijoita kuten kolmatta sektoria koskevia yhteneväisiä kiusaamisen vastaisen työn ohjeistuksia ei käsityksemme mukaan muualla ole.

Kiusaamisesta seuraavat ongelmat yksilölle ja koko yhteiskunnalle ovat merkittäviä. Se aiheuttaa haittoja kiusatulle, mutta usein myös kiusaajalle sekä koko yhteisölle missä toimitaan. Yksittäisen kiusaamisen uhriksi joutuneen koko loppuelämä voi olla pilalla kiusaamisen vuoksi. Kiusaamisen kokemuksen jälkeen voi hänen koulunkäyntinsä hankaloitua, terveydentila heikentyä tai muuten vaikuttaa hänen elämäänsä. Kiusatun luottamus muihin ihmisiin usein myös järkkyy, kun on joutunut kiusaamisen uhriksi. Kiusaamisen jälkiseuraukset ovat kohtuuttoman kova hinta yksittäisen lapsen elämän kannalta, eikä kenenkään lapsen tai nuoren tulisi joutua sellaista kokemaan.

Mielestämme on kaikkien aikuisten velvollisuus puuttua havaitsemaansa kiusaamiseen ja varsinkin mikäli toimii lasten ja nuorten parissa. Tähän tutkimukseen emme ottaneet seksuaalista kiusaamista tai häirintää mukaan ollenkaan. Se voisi olla jatkossa hyvä ja kiinnostava tutkimuksen aihe. Aihe on nyt ollut paljon julkisuudessa, erilaisten kampanjoiden ansiosta. Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan seksuaalisen häirinnän ja kiusaamisen määrä on lisääntynyt tai ainakin se tunnistetaan nykyisin paremmin.

Kiusaamista ehkäisevän mallin luomisessa pitää ottaa huomioon sekä akuutti toiminta kiusaamistilanne havaittaessa että myös kiusaamisen ennaltaehkäisy. Mallin tulisi antaa konkreettisia ohjeita, miten toimitaan ja se tulisi olla nimenomaan kiusaamisen ehkäisyn malli, ei kaikkien mahdollisten ongelmien ratkaisumalli. Yhdessä toimintamallin kehittäminen on hyvä asia monessakin mielessä, se sitouttaa yhteisöä mallin mukaiseen toimintaan. (Salmivalli 2010, 59-65.)

On tärkeää huomioida, että kiusaamisen ehkäisemisen malli käydään lävitse lasten kanssa, jotta he tietävät mitä kiusaamisella tarkoitetaan. Lasten on myös tärkeää, tietää miten kiusaamiseen puututaan ja miten kiusaamista selvitetään. Malli on hyvä käydä lävitse myös lasten vanhempien kanssa, jotta he osaavat tarpeen tullen puuttua asioihin. Kiusaaminen kokonaisuutena on hyvä käydä lävitse säännöllisesti kaikkien yhteisön toimijoiden kanssa. Se on tärkeää, jotta kiusaamisen ehkäisyn malli pysyy kaikilla mielessä ja toimintaan mahdollisesti tulevat uudet toimijat saavat tiedon mallista. (mt., 59-65.)

Toimintamallissa olisi hyvä määritellä kiusaaminen, jotta kaikille olisi selvää mitä kiusaamisella tarkoitetaan. Toimintamallit tulisi mallissa olla selkeät, miten kiusaamiseen puututaan, kun sitä havaitaan. Miten kiusaamista aletaan selvittämään. Kiusaamisen selvittelyn jälkeen on hyvä olla seuranta aika, jolloin tilannetta seurataan. Jotta saadaan selville, että kiusaaminen on varmasti loppunut (mt., 59-65.)

#eikiu100 kampanja on lähtenyt hyvin käyntiin ja saavuttanut kohtuullisen mukavasti lin kunnan lapset ja aikuiset. Seuraava työstettävänä asiana on sitten kiusaamisen vastaisen mallin suunnittelu ja luominen kaikkien toimijoiden tarpeisiin sopivaksi. Tärkeää on mallin luomisessa huomioida, että siitä tulee tehdä riittävän yksinkertainen ja selkeä. Tärkeää on huomioida eri toimijoiden erilaiset tarpeet, jotta kaikki pystyvät malliin sitoutumaan. Sitoutumista lisää se, että mahdollisimman kattava joukko toimijoita pääsee itse osallistumaan toimintamallin kehittämiseen. Lasten ja nuorten osallistumista toimintamallin kehittämiseen tulisi varmasti myös miettiä. Lasten ja nuorten olisi varmasti hyvä jollainlailla päästä osallistumaan, jotta myös heidän sitoutuminen kiusaamisen vastaiseen toimintaan lisääntyisi. Sitoutuminen malliin on tärkeää ja sitoutumista tulisi pystyä myös ylläpitämään. Sen vuoksi olisikin tärkeää järjestää myös koko vapaata sivistystyötä koskevia koulutuksia ja yhteisiä tapahtumia, ne pitävät tärkeän asian hyvin toimijoiden mielessä.

Tärkeää olisi myös huomioida, että eri toimijoilla olisi valmiudet kouluttaa omia toimijoitaan kiusaamisen vastaiseen työhön, kiusaamiseen puuttumiseen ja kiusaamisen jälkiselvittelyyn. Osa toimijoista toimii vapaaehtoisina omassa organisaatiossaan, se aiheuttaa myös tiettyjä haasteita toimintamallin suunnitteluun. Vapaaehtoisilla toimijoilla ei ole samanlaisia velvoitteita puuttua kiusaamiseen, kuin palkkatyötä tekevillä on. Heidän tietotaidon jatkuva päivittäminen on tärkeää, kiusaamisen ehkäisemisen toimintamalli täytyy olla heillä hyvin tiedossa ja muistissa. Vapaaehtoisten kohdalla olisi hyvä huomioida myös se, että tarvittaessa avun saaminen kiusaamisen selvittelyyn olisi järjestetty. Luottamus omiin kykyihin saattaa vapaaehtoisella olla heikkoa, joten tarvittava tuki olisi hyvä olla järjestettynä.

Mallin kehittämisen ensimmäinen askel olisi hyvä olla kiusaamisen määrittely yhteisesti koko työryhmän kesken, se lähtee liikkeelle yhteisten arvojen luomisella. Määrittely on tärkeää, jotta kaikilla olisi samanlainen näkemys kiusaamisesta. Mallissa tulisi selkeästi tulla ilmi, miten kiusaamista aletaan selvittämään. Kaikkien toimijoiden ja osapuolten vastuut ja velvollisuudet tulee myös selkeästi tuoda ilmi. Kiusaamisen selvittelyn jälkeen tulee olla vielä seuranta-aika, jolloin seurataan riittävän pitkän aikaa, että jatkuuko kiusaaminen. Mallissa on hyvä myös miettiä, että mistä eri toimijat voivat saada apua ja tukea kiusaamistapausten selvittämiseen. Lasten ja nuorten

vanhemmat on aina tehtävä tietoisiksi kiusaamistapauksista ja tarpeen mukaan heidät on myös otettava mukaan tapausten käsittelyyn.

Kiusaamisen määrittely ja kiusaamisen ehkäisyn toimintamalli sekä seuraukset on hyvä käydä lävitse lasten ja nuorten kanssa muutaman kerran vuodessa, sekä aina tarpeen mukaan. Lasten vanhemmat olisi hyvä tehdä tietoisiksi kiusaamiseen liittyvistä asioista myös, heidän aktivoimisensa tulemaan mukaan yhteiseen rintamaan kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen olisi myös erittäin tärkeää. Tärkeä asia kiusaamisen ehkäisyn kannalta on myös kiusaamiseen puuttuminen heti, kun sellaista havaitaan, silloin päästään heti kiusaamiseen kiinni. Se antaa myös tärkeän viestin siitä, että tässä yhteisössä kiusaamista ei hyväksytä ja siihen puututaan. Lasten ja nuorten kanssa toimiessa myös kasvatuksellinen vastuu täytyy muistaa ja se kasvatuksellinen heidän kanssaan on myös omalta osaltaan vaikuttamassa ennaltaehkäisevästi kiusaamiseen. Ryhmän yhteishengen yhteenkuulumisen tunteen parantamisella on varmasti kiusaamisen kannalta ennaltaehkäisevä vaikutus. Erilaisuuden ja monikulttuurisuuden hyväksyminen, toimintojen ja yhteisöjen parissa on koko ajan kasvava määrä taustoiltaan hyvin erilaisia lapsia ja nuoria. Suvaitseva ja tasa-arvoinen kohtelu ja ennakkoluuloton suhtautuminen ihmisiin, varmasti pienentää kiusaamistapausten määrää.

Kiusaaminen ja kiusaamisen ehkäisy ovat sellaisia asioita, että ne kannattaa pitää jatkuvasti pinnalla, eli ihmiset on pidettävä tietoisina niistä toistuvasti. Erilaiset tapahtumat ja yhteiset koulutukset auttavat tässä asiasta, mutta tärkein vastuu kiusaamisessa ja sen ehkäisyssä on jokaisella yksittäisellä toimijalla joka lasten ja nuorten kanssa toimii.

lin kunnassa toimivilla eri toimijoilla on nyt mahdollisuus rakentaa, yhteistyöllä sellainen kiusaamisen ehkäisyn malli, jonka kaikki voisivat ottaa käyttöön. Malli olisi erittäin tärkeä kunnan lasten ja nuorten kannalta ja siksi sen tekemiseen kannattaa käyttää aikaa ja resursseja. Kiusaamisen ehkäisy vaatii jatkuvaa työtä ja seurantaa, mutta pikkuhiljaa ympäristön asenteiden ja toimintamallien muuttuessa, sen tarve vähenee. Lasten ja nuorten turvallinen, terveellinen ja hyvä tulevaisuus on sellainen asia mihin kannattaa meidän kaikkien panostaa.

LÄHTEET

Forss, Marko 2014. Fobban sosiaalisen median selvitymisopas. 1. painos. Helsinki: Crime Time.

Hamarus, Päivi 2012. Haukku haavan tekee. Puututaan yhdessä kiusaamiseen. 1. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hamarus, Päivi 2008. Koulukiusaaminen. Huomaa, puutu, ehkäise. 1. Painos. Helsinki: Kotimaa-Yhtiöt Oy / Kirjapaja.

Hamarus, Päivi & Holmberg-Kalenius, Tina & Salmi, Saija 2015. Opas kiusaamisen jälkihoitoon. 1. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hinku-Foorumi. Kohti hiilineutraalia kuntaa. Viitattu 19.2.2018
[http://www.hinku-foorumi.fi/fi-FI/Tietoa_foorumista/Hinkukunnat/li\(30684\)](http://www.hinku-foorumi.fi/fi-FI/Tietoa_foorumista/Hinkukunnat/li(30684))

lin kunta 2018. Kiusaamista ehkäisevä toimintamalli. Viitattu 20.2.2018.
http://www.ii.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/ii/embeds/iiwwwstructure/20137_Kisu.pdf

lin kunta 2017a. Suomen ensimmäinen höyrysaha. Viitattu 19.2.2018.
http://www.ii.fi/kestilan_saha

lin kunta 2017b. Opetus- ja varhaiskasvatus energian säästöhanke. Viitattu 19.2.2018
http://www.ii.fi/opetus_ja_varhaiskasvatus/5050

lin kunta 2017c. #eikiu100. Viitattu 20.2.2018
<http://www.ii.fi/eikiu100>

Kaski, Satu & Nevalainen, Vesa 2017. Jo riittää. Irti kiusaamisesta ja kiusaajista. 1. painos. Helsinki: Kirjapaja.

KivaKoulu 2018. Vanhempien opas. Kivassa koulussa ei kiusata. Viitattu 11.1.2018.
<http://www.kivakoulu.fi/vanhemmille>

Lagström, Hanna & Pösö, Tarja & Rutanen, Kaisa & Vehkalahti, Kaisa 2010. Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. 1. painos. Helsinki: Nuorisotutkimusseura ry.

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2018. ”Mitä kiusaaminen on?”. Viitattu 10.1.2018
<https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/kiusaamisen-ehkaiseminen/mita-kiusaaminen-on/>.

Olweus, Dan 1992. Kiusaaminen koulussa. 1. painos. Helsinki: Otava.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. Kiusaamisen vastaisen työn lähtökohdat perusopetuksessa, toisella asteella ja varhaiskasvatuksessa. Viitattu 10.3.2018.
<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79773/okm12.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Salmivalli, Christina 2010. Koulukiusaamiseen puuttuminen. 2. Painos. Jyväskylä:PS-kustannus.

Thorslund, Ewa 2007. Nuoret, netti @ mobiili. 2. painos. Hämeenlinna: Karisto Oy.

Vilkka, Hanna 2015. Tutki ja kehitä. 4. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Wikipedia 2017. Iin kunta. Viitattu 21.2.1.2018
<https://fi.wikipedia.org/wiki/Ii>

LIITTEET

Hei,

Teemme opinnäytetyötä yhteisöpedagogi(AMK)**kiusaamisen vastaisesta** työstä Iin kunnassa.

Opinnäytetyö on osa #eikiu100 kampanjaa, joka on aloitettu Iin kunnassa vuonna 2016. Opinnäytetyön osana teemme määrällisen kyselytutkimuksen kiusaamisesta. Kysely koskee **Iin kunnan 4 ja 8. luokkalaisia**. Kyselytutkimus tehdään internetissä Webropol-lomakkeella koulupäivän aikana.

Kyselytutkimus suoritetaan **anonymisti**, eli vastaajien henkilötiedot eivät vaarannut, eivätkä tule julkisiksi missään vaiheessa!

Toivomme, että lapsesi voisi vastata kyselyyn, sillä ajankohtainen tieto **kiusaamisesta ja sen ehkäisemisestä on tärkeää kiusaamisen vastaisen työn kannalta**.

Täytähän alla olevan lupa-anomuksen!(rasti ruutuun)

Ystävällisin terveisin

Pekka Suopanki p. 0503950392

Janne Kaiponen

#EiKiu100 -kysely 4.- 8. luokkalaisille iiläisille

			1	
1568d08f-1c05-4	fi	False	e0ae59b2-80ce-4	00000000-0000-0
00000000-0000-0	False	False	False	80f90cfe-155a-4k
	False			
False		False	False	
False				

KIUSAAMISEN MÄÄRITELMÄ

Yleisesti kiusaamisella tarkoitetaan sitä, että joku henkilö joutuu yhden tai useamman muun henkilön toistuvan loukkaamisen, vahingoittamisen ja/tai syrjimisen kohteeksi pystymättä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun.

Kiusaaminen voi esimerkiksi olla lyömistä, tönimistä, haukkumista, pilkkaamista, yksin jättämistä, ilkeitä puheita tai mitä tahansa sellaista toimintaa, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista.

Lue kysymykset huolellisesti ja vastaa niihin.

Kyselyn henkilötietoja ei julkaista.

be70ac13-792a-4	Label
False	

1. Oletko...?

4c839bbb-8967-4	Selection
277d66f5-543a-4	
False	☐ Tyttö
2055c5e3-e6f7-4	
False	☐ Poika
False	

2. Millä luokalla olet?

c258ab88-2f3a-4	Selection
28051044-af2a-4	
False	☐ 4 lk
c585c545-0a05-4	
False	☐ 8 lk
False	

3. Mitä koulua käyt?

e2cbedde-e33d-4	Selection
ace90711-c337-4	
False	☐ Alarannan koulu
e62696f4-6621-4	

- False Aseman koulu
e5873da7-b31d-4
- False Haminan koulu
60ebf5ce-aca6-4
- False Kuivaniemen koulu
58324735-ceb4-4
- False Ojakylän koulu
d578813b-d37d-4
- False Olhavan koulu
e63eea32-7d1a-4
- False Pohjois-lin koulu
b1f8a473-6cc6-4
- False Valtarin koulu
16e93d07-325d-4
- False Ylirannan koulu
False

4. Onko sinua koskaan kiusattu?

- 36209a39-b6a6-4 Selection
- af9e167a-f5fb-49
- False Ei
bc6cdccc-c6e1-4
- False Kyllä

False

5. Jos sinua on kiusattu, niin kuinka usein olet kokenut kiusaamista viimeisen vuoden aikana?

- 87818e3d-93e9-4 Selection
- 4178c283-4d17-4
- False Päivittäin
6800cfbb-f4b0-4
- False Viikottain
895e1695-7d73-4
- False Kuukausittain
56df6e71-bd31-4
- False Harvemmin kuin kuukausittain
a7d0781f-e7c4-4

False En ollenkaan

False

6. Missä olet kokenut kiusaamista? (Voit valita useamman vaihtoehdon)

c83e5e0d-6ae9-4 MultiSelection

6dbe6757-479a-4

False false Kotona

cf7f8c82-2779-4f

False false Koulussa

c3039926-4b4f-4

False false Koulumatkalla

10eb1898-2705-4

False false Vapaa-ajalla

c8f64362-c146-4

False false Harrastuksessa

0f627864-d6d7-4

False false Internetissä

fd91d5f4-ddaa-4

False false Muualla, missä?

6a9ed3dc-f6df-4

False false En ole kokenut kiusaamista

False

7.-9. Miten sinua on kiusattu?

ea617257-12e9-4 Label

False

7. Sanallinen kiusaaminen (Voit valita useita vaihtoehtoja)

0f08529f-af1e-44 MultiSelection

44e650d8-e370-4

False false Nimittely

c3a5122e-7b7c-4

False false Pilkka

47296545-dab5-4

False false Naurunalaiseksi tekeminen

3e22fe85-58ee-4

False false Muuten, miten?

56c81390-70c0-4

False false Minua ei ole kiusattu

False

8. Fyysinen kiusaaminen (Voit valita useita vaihtoehtoja)

0b2c9351-e8e5-4 MultiSelection

9697c3a3-8e26-4

False false Lyöminen

b62c0e86-e572-4

False false Potkiminen

bd0f8ead-40aa-4

False false Töniminen

8bb634ec-ad20-4

False false Hiuksista repiminen

e085c62b-c493-4

False false Kamppaaminen

fb6d8a89-42c0-4

False false Ryhmästä ulkopuolelle sulkeminen

c1cfe932-b57c-4

False false Muuten, miten?

3c7633e4-3fa6-4

False false Minua ei ole kiusattu

False

9. Kännykkä- ja nettikiusaaminen (Voit valita useita vaihtoehtoja)

df2c7779-a7c9-4 MultiSelection

632389e7-a88d-4

False false Kuvien ja videoiden ottaminen ja julkaiseminen
ilman lupaa

4b4e3bdc-84c6-4

False false Pilkkaavien ja uhkaavien viestien lähettäminen

fb104c87-76cc-4

False false Muuten, miten?

365a0942-0a0a-4

False false Minua ei ole kiusattu

False

10. Kenelle olet kertonut kiusaamisesta? (Voit valita usemman vaihtoehdon)

e2692c68-6c48-4 MultiSelection

e722af0b-7b41-4

False false Opettajalle

7d43a7e9-51f8-4	☐	false	Vanhemmille
1b5a8d3a-c02b-4	☐	false	Kavereille
0947fd35-6234-4	☐	false	Nuorisotyöntekijälle
abecb03c-08ab-4	☐	false	Valmentajalle
8d4160e2-9665-4	☐	false	Muulle, kenelle? <input type="text"/>
9cd07b7a-5dd6-4	☐	false	Minua ei ole kiusattu
False			

11. Onko kiusaamiseen puututtu?

65c561a2-90a4-4	Selection
d7511eea-3db5-4	☐ Ei
9fcc703-f081-40	☐ Kyllä
b4e6daf7-f1a4-4	☐ En osaa sanoa
False	

12. Jos vastasit kysymykseen 11. "kyllä". Miten kiusaamiseen on puututtu?

188b861c-eb96-4	OpenEnded
b7227e8f-6dfe-4e	<input type="text"/>

Vastauksen vähimmäispituus on 0 merkkiä

False

13. Jos vastasit kysymykseen 11. "Ei". Miten olisit halunnut, että kiusaamista olisi selvitetty?

1feb5f4f-4b44-4a	OpenEnded
c9c3cd5a-69e3-4	<input type="text"/>

Vastauksen vähimmäispituus on 0 merkkiä

False

14. Mitä sinun mielestäsi pitäisi tehdä, että kiusaaminen saataisiin loppumaan?

acb06920-e2bf-4 OpenEnded

7926b30c-589a-4

Vastauksen vähimmäispituus on 0 merkkiä

False

15. Mitä tiedät #EiKiu100 -kampanjasta?

e26893f8-f249-4 OpenEnded

00a7f949-b158-4

Vastauksen vähimmäispituus on 0 merkkiä

Lähetä